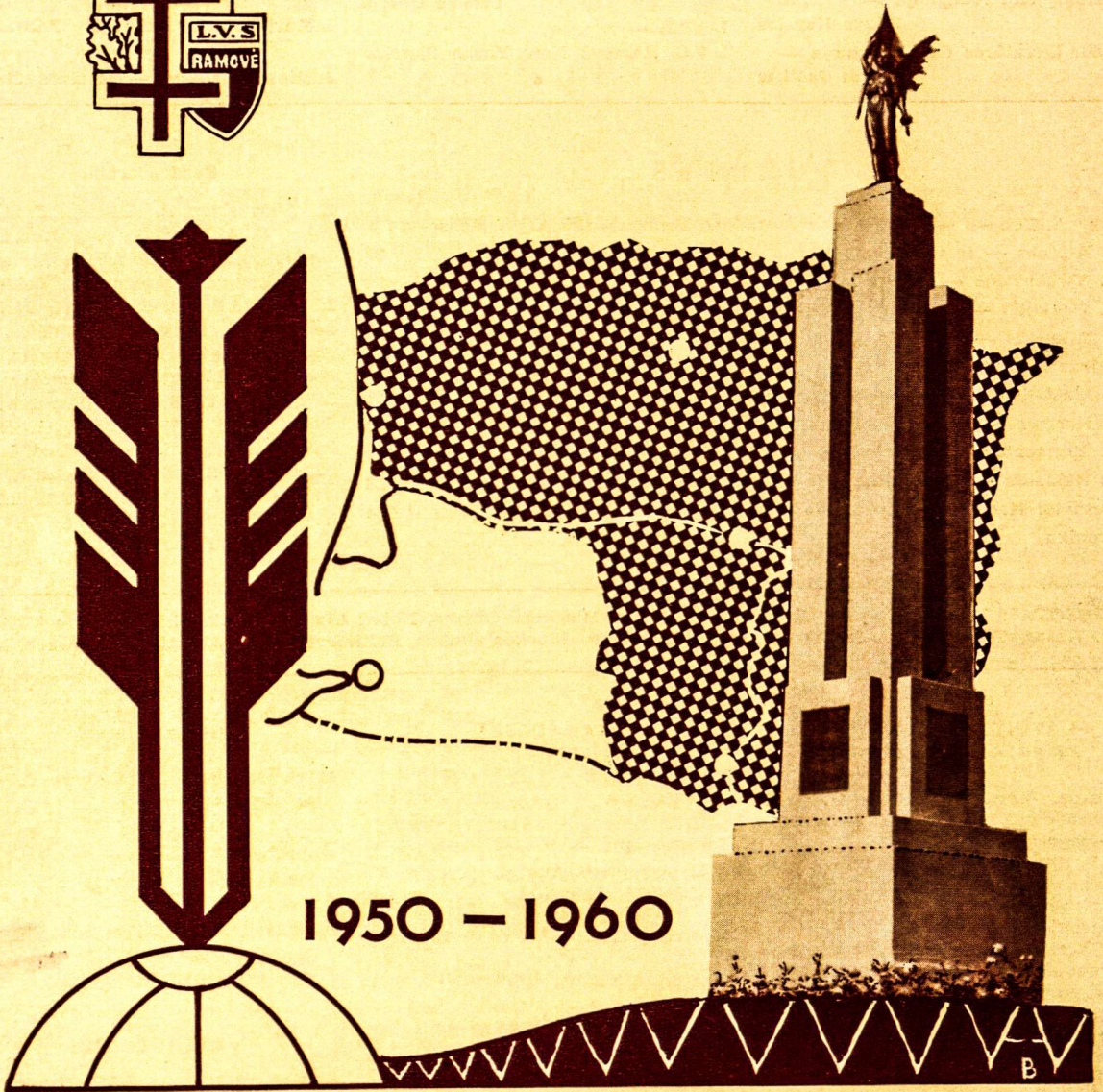
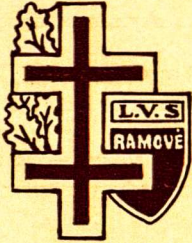

Lietuvių Veteranų Sąjungos Ramovės PIRMAS DEŠIMTMETIS

1950 - 1960

KARYS

1962
BALANDIS
APRIL

KARYS

1962
Nr. 4 (1381)

Redaktorius —

Zigmas Raulinaitis

Kalbinę dalį redaguoja —

Kazys Kepalas

Dail. literatūros dalį redaguoja —

Vincas Jonikas

Administratorius —

Leidžia —

L.V.S. Ramovė New Yorko Skyrius

Leonas Bileris

Atskirus skyrius redaguoja:

Balys Brazdžionis —

Lietuviai Kariai Laisvajam Pasaulyje

Justinas Liaukus — Karinės Žinios

TURINYS

Dail. A. Beleška — veikalo, skirto paminėti Ramovės sukaktį, viršelis—v. 1 p.	
P. Alšėnas — Ir vėl Velykos!	97
K. Virškuvienė — Margučiai (nuotr.)	98
A. Rėklaitis — Lietuvių Veteranų Sąjunga Ramovė	99
J. Mikuckis — Vadas ir vaidila	105
Petras Būtėnas — Baltų žemės falsifikatas	105
P. Mačiulis — Pirmaisiais 2 pėst. pulko metais	115
V. Kareiva — Kareiviai	118
A. Zygmantas — Pirmoji jūrų galybė Kreta	121
A. Rėklaitis — L.V.S. Ramovės dešimtmetis	123
Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje	124
Kronika	125

Bendradarbiai

K. Ališauskas, P. Alšėnas, J. Apyrubis, B. Auginas, V. Augustinas, B. Balčiūnas, A. Bernotas, P. Bliumas, J. Budrys, P. Būtėnas, E. Čekienė, P. Dirkis, S. Dirmantas, K. Jankūnas, V. K. Jonynas, J. Juodis, J. Almis Jūragis, Dr. K. Jurgėla, J. Kiaunė, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, A. Novickis, T. Papartis, V. Perminas, P. Plechavičius, A. Rėklaitis, M. Rėklaitis, V. Raulinaitis, J. Rūtenis, J. Skardis, A. Sodaitis, Dr. V. Sruogienė, J. Sarūnas, E. Sulaitis, V. Šventoraitis, O. Urbonas, J. Vėgėlis, B. Vrublevičius.

ATSTOVAI: Mike Maksvytis, Chicago, Ill.; Stasys Misiūnas, Omaha, Nebr.; Lionginas Leknickas, Cleveland, Ohio; Vl. Rušas, Toronto, Canada; V. Šalkūnas, Australija; Morkus Šimkus, Baltimore, Md.; K. Trečiokas, Newark, N.J.

PLATINTOJAI JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Boston, Mass. — "Baltic Florists"
Brockton, Mass. — A. Mantautas
Chicago, Ill. —
J. Karvelis, M. Maksvytis, "Marginiai", J. Memėnas, K. Rožanskas
Cleveland, Ohio — V. Ročiūnas
Detroit, Mich. —
"Neringa", V. Perminas
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Philadelphia, Pa. — A. Impulevičius
Newark, N. J. — Kazys Trečiokas
Rochester, N. Y. —
P. Saladžius, A. Sabalis
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus

KANADOJE:

Hamilton, Ont. —
J. Pleinys, Z. Orvidas
Toronto, Ont. —
V. Aušrotas, August. Kuolas, V. Rušas, J. Smolskis
Montreal, Que. — "Parish Library"

AUSTRALIJOJE:

N. Butkūnas — 9 Cowper Street, St. Hilda, Vic.
A. Kubilius — 131 Crozier Avenue, Edwardstown, So. Australia
P. Mažylis — 22 Aberdeen St., W. Geelong, Vic.

ANGLIJOJE:

"Dainora" — 49 Thornton Avenue, London W, 4

VENEZUELOJE:

Kun. A. Perkumas, SDB, Seminario Salesiano Altamira, Caracas

THE WARRIOR, magazine for the veterans, of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly except July and August by "KARYS"—916 Willoughby Avenue, Brooklyn 21, N. Y., U. S. A. Subscription \$6.00 per year. Single copy 60 cents.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT BROOKLYN, N. Y.

Išleistas Lietuvoje 1919—
Nepriklausomybės kovų—
metais

KARYS

Atgaivintas Jungtinėse
Amerikos Valstybėse 1950
metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 4 (1381)

BALANDIS - APRIL

1962

IR VĖL VELYKOS

PRANYS ALŠĖNAS

Velykos — tai daugiau negu prisiminimas kankinio, mirusio kančioj ir mirusio — ne už savo, bet už kitų nuodėmes! Paklauskite: kodėl dar daugiau? O todėl, kad Mirusis — Pats nebuvo žmogus, kaip mes, bet buvo Dievo Sūnus, tai įrodęs savo prisikėlimu iš mirusiųjų! Arba, geriau pasakius, buvo Žmogus ir Dievas — viename asmenyje.

Bet, ar šioji Dievo Sūnaus auka pataisė žmoniją? — Tai kitas klausimas. Ypač šių dienų pilkumoj ir rūpesčiuos bei baimėj — matome, kad kūjis ir pjautuvas — siekia sudaužyti ir sunaikinti Kryžių, ant kurio mirė Išganytojas, kad to kryžiaus nė pėdsakų neliktų. O ryšium su šiuo raudonojo bedievizmo siautėjimu, slankioja žmonijoj ir šiurpios baimės šmėkla...

Kaip kitais metais, taip ir šiemet, nežiūrint kas begyventume, švėsime Šv. Velykas. Vieni jas švėsime iškilmingai — su velykiniais "Aleliuja" bažnyčiose, su "margučiais" ir kumpiais ant stalų, o kiti — tenai tėviškėj likusieji — su karčia nostalgija geresnių laikų, nepriteklių spaudžiami, tačiau ir jie švės Velykas taip, kaip jų tikėjimas ir sena tradicija diktuoja. Vienok — bus ir dar treči, kurie Velykų šventės atšvės tik savo širdyse, tik giliam susikaupime ir ašarų paplūdimuose. Kas jie? — O gi tai mūsų Sibiro kankiniai, kurių tenai likę dar nemaža, kaip tremtinių, "be teisės grįžti į Lietuvą"...

Skambės Velykų varpai ir gaus vargonai ir pavergtos, prislėgtos Lietuvos bažnyčiose. Taip pat ir Vilniuje, mūsų sostinėje, bažnyčių mieste, tas pats pasikartos! Pasikartos tose bažnyčiose, kurių mūro akmenys — dvelkia senove ir liudija didžią Lietuvos praeitį. Deja, toli gražu, ne visose bažnyčiose bus atlikta ta didžioji ceremonija — Prisikėlimo šventės paminėjimas, nes bedieviškasis okupantas — daugelį bažnyčių uždarė, pavertė sandėliais ir... net bedievybės muzėjais.

Ir šiame kontinente, kur mes dabar gyvename, Velykų švenčių nuotaika užtelės JAV ir Kanados beribiais plotais.

"Aleliuja" giesmės garsai — suaidės visam pasaulyje ir visomis kalbomis, įvairiais liežuviais. Jie kartosis Pacifiko pakrantėse, didžiuliam Azijos kontinente, pagaliau, ir raudonųjų užlietoj Kinijoj ir Sovietų Sąjungoj.

Bet... tai šventei ir paradui — kaskart vis daugėja kliūčių. Mes žinome, kad įelektrintų vielų tvorų ir mūrytų sienų yra ir Palestinoj, ir Europoj, ir Azijoj ir net Afrikoj. Tiesa, tų sienų buvo daug ir pernai, tačiau dar daugiau atsirado jų šiemet.

Ir šiame kontinente — Š. Amerikoje, kur ir mes esame prisiglaudę, šių Šv. Velykų metu — slankios susirūpinimo šešėliai visų veiduose, nežiūrint turtingų, ar neturtėlių. Ir čia visus persekios baisūs bolševikinės neapykantos, įtempimo, bedūžtančių vilčių ir mirties šešėliai...

Be abejonės, iš tokios, (sunkiai bepakenčiamos), situacijos — reikėtų gelbėtis, reikėtų gintis, reikėtų stoti į kovą su baisiuoju slibinu. Deja, bet kas tai padarys — kas stos? Visus užvaldė baimė, neryžtingumas ir... ištižimas.

Kankinių paminklai, pavergtųjų kraštų žmonių kančios ir visa kita — šiandien liko tarytum bebaigiančios griūti smėlio pilys. Tie, kurie dar galėtų tuos brangius prisiminus išgelbėti ir pagerbti, liko bevaliai ir bedvasiai, rūpindamiesi tik savo kailiu.

Šėtoniškoji jėga nūdien siautėja žemėj, kaip niekad! Kaip matome, jos siautėjimai — kartojasi! Tikėkime, kad Gėris — nugalės blogį! Bet klausimas — kada tai bus...?

Ach, kaip reikėtų nūdien, kad tie, kurie dar gali, pažadintų žmonijoj viltį, švysteltų giedros spindulėliu, bet, dėja... Bent ne šiandien ir ne rytoj, gal tik pačioj paskutinėj agonijoj, kai bausis komunizmas — pradės smaugti — ir visiškai tiesioginiai smaugti — juos pačius...

Lullaby Portrait

LIETUVIŲ VETERANŲ SĄJUNGA RAMOVĖ

A. RĖKLAITIS

Šiais Maironio metais gegužės 26 ir 27 d.d. Čikagoje įvyks Sąjungos skyrių atstovų suvažiavimas. Suvažiavimo proga bus atžymėtas ir Sąjungos dešimtmetis. Todėl ta proga būtų pravartu prisiminti Sąjungos kūrimą ir nuveiktus dešimtmečio būvyje svarbesnius darbus.

KŪRIMASIS.

Sąjunga kūrėsi iš viršaus. Karių iniciatorių grupė su gen. P. Plechavičium priekyje, Čikagoje, "Margučio" patalpose, 1950 m. balandžio 2 d. sušaukė Sąjungos steigiamąjį susirinkimą. Šis susirinkimas nutarė Sąjungą steigti, priėmė laikinąją Sąjungos statutą ir išrinko laikinąją Sąjungos centro valdybą, kurią sudarė: P. Plechavičius - pirm., V. Mieželis - I-as vicepirm., A. Rėklaitis - II-as vicepirm., B. Michelevičius - sekr. ir P. Linkus - išdininkas.

Pirmasis laikinosios centro valdybos darbas buvo Sąjungos skyrių organizavimas. Tuo reikalu buvo parašyti laišakai mūsų kariams didesniuose lietuvių susibūrimo centruose: New Yorke, Bostone, Clevelande, Detroite, Los Angeles ir kitur, prašant imtis iniciatyvos steigti Sąjungos skyrius. Kartu su laiškais buvo pasiųstas ir laikinasis Sąjungos statutas.

Pirmasis Sąjungos skyrius gimė Čikagoje 1950 m. gegužės 14 d. Tą dieną centro valdyba buvo sušaukusi Tremtinių namuose karių susirinkimą skyriui steigti. Susirinko virš 100 asmenų. Skyrius buvo įsteigtas. Iki šiai dienai Čikagos skyrius yra vienas iš skaitlingiausių narių.

Dviejų metų būvyje susiorganizavo dauguma Sąjungos skyrių. Vėliausiai susikūręs skyrius yra Sidnejaus (Australija). Jo įsikūrimo data yra 1956 m. lapkričio 23 d. Šiuo metu V. Vokietijoje vienas skyrius yra kūrimosi būklėje. To skyriaus steigimo iniciatorius yra kpt. J. Apyrubis, Dabar Sąjungos skyrių yra: JAV-13, Kanadoje-2, Anglijoje-1, V. Vokietijoje-1 (kitas kuriamas) ir Australijoje-3.

Reikia pažymėti, kad prieš Sąjungą steigiant ir ją jau įsteigus buvo aiškinta-tyrinėta galimybė naujai atvykusiems į JAV lietuvių ka-

riams įsijungti į Amerikos Lietuvių Legioną, vadovaujamą kpt. P. Jurgėlos. Tačiau, klausimą vispusiškai išnagrinėjus ir atsiklausius Sąjungos narių nuomonės, buvo apsispręsta prieš jungimąsi.

NARIAI

Sąjungos nariais gali būti visi lietuviai kariai, (be turėtų laipsnių skirtumo), atlikę karo tarnybą nepriklausomos Lietuvos kariuomenėje, arba Vakarų valstybių kariuomenėse. Tačiau Sąjungos nariu negali būti asmuo, kurio elgesys nesuderinamas su žmogaus garbe, ar kurio veikla nukreipta prieš gyvenamos šalies santvarką ir lietuvių tautą.

Nepriklausomybės kovų mūsų partizanai ir vokiečių-bolševikų okupacijų meto partizanai, aktingai kovoję dėl Lietuvos laisvės, o taip pat lietuviai tarnavę Savisaugos Dalyse ir Vietinėje Rinktinėje vokiečių okupacijos metu, yra laikomi nepriklausomos Lietuvos kariai. Jie gali būti priimti Sąjungos nariais.

1959 m. skyriai klausė centro valdybos, ar gali būti Sąjungos nariais tie lietuviai, kurie buvo priversti tarnauti vokiečių kariuomenėje II-jo Pasaulinio karo metu. Šį klausimą išnaginėjusi centro valdyba priėjo išvados, kad toks karys, jei jis pareiškia norą įstoti į Sąjungą, gali būti priimtas, taikant jam ne statuto raidę, bet statuto dvasią plačiaja prasme.

VALDOMIEJI ORGANAI

Sąjungos centro valdyba, kontrolės komisija ir garbės teismas renkami skyrių atstovų suvažiavimo, arba korespondenciniu būdu. Nuo Sąjungos įsteigimo iki 1958 m. liepos 1 d. centro organų kadencija buvo 2 metai, o nuo tos datos — 4 metai. Prailginimas buvo padarytas Sąjungos narių daugumos nutarimu. Tas buvo atlikta korespondenciniu būdu.

Skyrių valdybos ir kontrolės komisijos renkamos kasmet visuotinio skyriaus narių susirinkimo. Pastaruoju metu buvo siūlymu, kad skyriaus valdomieji organai būtų renkami ne vieniems, bet dvejiems metams. Tačiau kaikurie skyriai pageidauja palikti seną tvarką. Galutinį žodį tuo reikalu turės tarti skyrių atstovų suvažiavimas.

←
Klaros Virškuvienės marginti velykiniai margučiai; šiuo metu jie yra Lietuvos Atstovybėje Vašingtone, D.C..

Gen. št. gen. P. Plechavičius, L.V.S. Ramovės centro valdybos pirmininkas nuo 1950. IV. 2 iki 1959. V. 3.

VEIKLA

Smulkų veiklos aprašymą užinteresuoti galės rasti Sąjungos dešimtmečio knygoje, kuri iš spaudos išeis prieš skyrių atstovų suvažiavimą. Čia bus paminėti tik svarbesnieji atlikti darbai, kurie pareikalavo ne tik daug pastangų darbo, bet ir nemažai lėšų.

PAMINKLAS

Žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklas pastatytas Čikagoje Jaunimo Centro sodylyje. Jo iškilmingas atidengimas ir pašventinimas įvyko 1960 m. lapkričio 20 d. Paminklo reikšmė, suprantama, yra didelė. Tai išeivių lietuvių sostinėje mūsų visų šventovė. Čia, prie to paminklo, tęsiama žuvusiųjų dėl laisvės pagerbimo tradicija panašiai kaip, kad tas buvo daroma Kaune Karo Muzėjaus sodylyje prie Nežinojo kareivio kapo ir žuvusiems pagerbti paminklo, kurį okupantas išniekino ir išgriovė.

Čia ano išgriauto paminklo vieton, pastatytas kitas.

Paminklo pastatymas kaštavo \$8,825,56.

LAIVĖS KOVŲ MUZĖJUS

Čikagoje Jaunimo Centre, prie Čiurlionio galerijos, yra įsteigtas Lietuvos Laisvės Kovų Muzėjus. Čia jau yra surinkta nemažas skaičius vertingų eksponatų. Eksponatų papildymas ir muzėjaus plėtimas vyksta be pertraukos. Iki šiol muzėjaus reikalams išleista \$7,020.95. Yra aktualus reikalas turėti muzėjui atskirą, tinkamą, patalpą. Tai klausimas, kuris ateity turės būti sprendžiamas, norint turėti iš muzėjaus siekiamos naudos. Muzėjaus vadovas, ramovėnas P. Seštakauskas, rūpinasi, kad skyrių atstovų suvažiavimo proga, atvykę skyrių delegatai ir svečiai galėtų muzėjaus eksponatus pamatyti-apžiūrėti.

LEIDINIAI

Žalgirio mūšio 550 metų sukakčiai paminėti ramovėnų pastangomis iš spaudos išėjo du leidiniai. Pirmąjį išleido "Karys". Tai O. Urbono lietuvių kalba knyga "ŽALGIRIO MŪŠIS". Autorius vykusiai nušvietė to istorinio įvykio eigą ir schemomis gražiai pavaizdavo pačio mūšio atskiras fazes. Tai vertingas, įdomus leidinys. Jį galima gauti "Kario" redakcijoje. Antrąjį leidinį, parašytą dr. K. Jurgėlos anglų kalba, "TANNENBERG 15 July 1410", išleido Ramovė. Atspausta 3000 egz. Sumokėta \$1,023. Be to, ikišiol turėta \$233.77 pašto išlaidų siunčiant knygą adresatams. Pinigus sudėjo ramovėnai, užsiprenumeruodami knygą, aukodami, rinkdami aukas ir knygą platindami. Iki š.m. balandžio 1 d. tos knygos 1289 egz., kaip dovaną, Sąjungos centras išsiuntinėjo bibliotekoms, knygynams, karo įvairioms mokykloms, karo akademijoms, karių klubams, universitetams, augštom mokykloms, archyvams bei atskiriems žymiesiems asmenims čia, šiame krašte ir kitose valstybėse. Sąjungos skyriai, savo ruožtu, knygą siuntinėjo-platino savo vietovėse. Viso skyriams buvo pasiūsta 985 egz. Knygos autoriaus dr. K. Jurgėlos žinion ir nuožiūrai duota 150 egz. jis dalį iš jų (autografuotus) išsiuntinėjo savo geriems pažistamiems, kitus — mokslo, kultūros įstaigoms, knygynams bei bibliotekoms. Iš knygos gavėjų gaunami šimtai padėkos laiškų. Jie surinkti atskiroje centro valdybos sekretoriaus byloje. Tokiu plačiu mastu knygos paskleidimu atliktas svarbus ir naudingas Lietuvos vardo garsinimas ir istorinio įvykio-fakto priminimas plačiam pasauliui. Tai konkretus ir svarbus ramovėnų darbas Lietuvos bylos grandinėje.

Reikia priminti, kad Žalgirio mūšio jubilėjų pažymėti buvo išleistas ir "Kario" specialus nr.

KITI LEIDINIAI

Sąjungos centro valdybos sudaryta komisija iš M. Rėklaičio, A. Ališausko, P. Žilio ir M. Maksvyčio yra gerokai pirmyn pastūmėjusi darbą, ruošdama Lietuvos karo istorijos populiarių veikalą. Tai kapitalinis darbas. Bus siekiama veikalą iš spaudos išleisti 2-3 metų būvyje.

Šiais metais, prieš skyrių atstovų suvažiavimą, iš spaudos išeis knyga-metraštis "LIETUVIŲ VETERANŲ SĄJUNGOS RAMOVĖS PIRMAS DEŠIMTMĖTIS 1950-1960". Knygą paruošė ramovėnas A. Rėklaitis, talkininkaujamas skyrių ramovėnams, kurie pateikė savo skyrių veiklos aprašymus, medžiagą bei dokumentus. Atskirame knygos skyriuje yra L.D. Kng. Birutės K.S.M. d-jos istorija, kurią paruošė birutininkės: S. Oželienė, M. Tumienė ir M. Babickienė. Knygoje bus apie 600 psl. Bus atspausinta 700 egz. Kaštuos apie \$3,500.00. Numatoma 500 egz. išplatinti renkant prenumeratą ir knygą parduodant, o 200 egz. išsiuntinėti kaip dovaną įvairių valstybių knygynams, bibliotekoms ir archyvams kaip istorinį dokumentą. Ramovėnas P. Plechavičius pirmas auko šios knygos išleidimui 20 dol. ir dar užsi-prenumeravo dvi knygas.

"Karys" — Sąjungos mėnesinis žurnalas. Tai ištikimas lietuvių kario palydovas. Per klaidikus iševio kelius "Karys" mus atlydėjo į šį kraštą. Čia jis įsikūrė 1950 m. "Karys" yra ne tik mums kariams, bet ir kiekvienam lietuviui mielas, savas ir brangus dėl to, kad jo puslapiuose randame kas mus gaivina, stiprina, kas mus jungia ir skatina bendram darbui ir kovai dėl Lietuvos laisvės, gerovės ir garbės. "Karys" yra ryžtingo ir pasišventusio štabo rankose. Jį sudaro redaktorius Z. Raulinaitis, administratorius L. Bileris ir karinių žinių redakt. J. Liaukus.

TRADICIJOS

L.V.S. Ramovė yra nepriklausomos Lietuvos karinių tradicijų iševijoje tęsėja. Tradicijų tęsimas reiškiasi atkurtos Lietuvos kariuomenės šventės minėjimais ir kitais atvejais, kada prisimename ir pagerbiame Lietuvos karių ir jo auką dėl Tėvynės laisvės. Nepriklausomybės laikais visa tauta iškilmingai šventė-minėjo tą šventę — Lapkričio 23-ją dieną. Ramovė tos šventės minėjimą atgaivino iševijoje. Dabar ji švenčiama kasmet visose vietovėse, kur Ramovės skyriai yra. Ir mūsų iševijos visuome-

Prof. gen. S. Dirmantas, L.V.S. Ramovės centro valdybos pirmininkas nuo 1959. V. 3.

nė gausiai lankosi į tos šventės rengiamus minėjimus. Šventės proga mes prisimename mūsų tautos žygius ir kovas dėl Vasario 16 d. akto įgyvendinimo. Atiduodame pagarbą žuvusiems dėl Lietuvos laisvės ir pasiryžtame-pasižadame tęsti kovą, kad pavergtoji mūsų tėvynė vėl būtų laisva. Tai yra ne liūdesio, ne nusiminimo išreiškimas. Tai mūsų tautos ryžto, kovingumo, dvasinių jėgų viešas demonstravimas. Tai mūsų patriotinių jausmų, tėvynės meilės sužadimo ir dvasinimo atgimimo šventė. Kas gali neigti, kad tokio atgimimo mums nereikia? Tad visi, ypač jaunimas, gausiai dalyvausime Lapkričio 23-čios minėjimuose. Po minėjimo pasijusime stipresni lietuviybėje, pasistūmėsime arčiau visų lietuviškų reikalų, jei nuo jų būtume kiek atsitolinę.

Ir žuvusiems paminklas ir Laisvės Kovų muzėjus Čikagoje buvo įkurti tam, kad prisiminimo ir Lietuvos laisvės kraujo aukų pagerbimo tradicija iševijoje būtų labiau patraukianti, labiau įprasminata, išpūdingesnė.

Kaikurie Sąjungos skyriai, pav. Clevelan-

Žuvusiems Dėl Lietuvos Laisvės paminklo aukuras

do, žuvusius dėl Lietuvos laisvės pagerbti, vieton paminklo, yra įkūrę paminklines lentas lietuvių bažnyčiose. Prie jų, tautinių švenčių, proga su tam tikromis apeigomis, pagerbiami žuvusieji broliai, gyvybę paaukojusieji, kad Lietuva būtų laisva.

Karių kapų tvarkymas ir jų organizuotas lankymas vėlinių ar kapų puošimo dieną yra taip pat graži, prasminga tradicija. Tai mūsų tautos sena, kilni tradicija. Ją ramovėnų Clevelando skyrius atgaivino iševijoje. Skyriaus ramovėnai ir birutininkės karių kapus prižiūri-

tvarko, o minėtą dieną organizuotai juos aplanko, papuošia vėliavėlėmis ir, tam tikromis apeigomis, mirusiųjų atminimą pagerbia, uždedant ant kiekvieno kario kapo gyvų gėlių puokštę.

Kaikurie skyriai yra įvedę naują prasmingą tradiciją, būtent: pradėdant skyriaus narių susirinkimą, perskaitomas "TĖVYNĖS PRISIMINIMAS" visiems dalyviams sustojus ir susikauptus. Tai lyg kario-ramovėno malda-pažadasis nepamiršti savo tėvynės dabartinių kančių ir visus savo darbus aukoti tėvynės išlaisvinimui.

Bostono, Philadelphijos, Rochesterio ir kiti skyriai turi įvedę tradiciją pagerbti savo skyriaus narius, kuriems sukanka 60, 65, 70 ir daugiau metų. Jubiliatų pagerbimas dažniausiai daromas pabūvio forma, sveikinimais, sveik. adresu bei dovanų įteikimu ir pan. Pagerbtieji už tai yra labai dėkingi. Jie pajunta savo kolegų šilumą. Tai didelis jiems moralinis sustiprinimas. Tai graži ir mūsų dabartinėse sąlygose reikalinga ir sveikintina tradicija.

Labai gilų įspūdį daro mirusiojo kario-ramovėno šeimai, kad velionio karstas, lydymas į kapines, yra pridengtas mūsų tautos trispalve, kuri mirusį palaidojus, ten pat kapinėse, perduodama mirusiojo artimiausiam šeimos nariui kaip simbolis tautinės lietuviškos užuojautos. Tai jaudinančiai gražus mostas. Tai neabejotina lietuviybės stiprinimo priemonė. Tokią tradiciją puoselėja ramovėnų Clevelando skyrius.

Kilnios, mūsų dvasią stiprinančios, mūsų valstybės idėją iškeliančios, lietuvių ugdančios tradicijos ypač reikalingos mums dabar iševijoje. Puoselėkime jas. Jos mus stiprins mūsų sunkiame kelyje į laisvę.

L.V.S. Ramovės centro valdyba, išrinkta korespond. būdu 1958. VI. 28 keturiems metams. Iš k. sėdi: P. Plechavičius — pirm. nuo Sąjungos įkūrimo iki 1959. V. 3, prof. S. Dirmantas — pirm. nuo 1959. V. 3, M. Rėklaitis — vicepirm.; stovi — A. Rėklaitis — sekr., J. Tumas — išd., K. Oželis — sekr. pad., J. Švedas — kult. reik. vadov. nuo 1960. VI. 19.

Manchesterio (Anglijoje) skyr.
v-ba 1959 m. Iš k.: J. Skinkys
— kult. reik. vad., K. Pažera
— sekr., V. Kupstys — pirm.,
K. Murauskas — vicepirm. ir
A. Jakimavičius — išdininkas.

KELIAME BALSĄ DEL PAVERGTOS TĖVYNĖS

Kada Jungtinių Tautų plenumas, JAV, ar kitų kraštų vyriausybės, bei institucijos, padaro Lietuvą ginančių, ar skriaudžiančių viešų pareiškimų, ar žygių, Ramovė nepasilieka kurčia. Tokiais atvejais centro valdyba ir dažnai kaikiurie skyriai, siunčia atatinkamoms vyriausybėms bei institucijoms padėkos laiškus už Lietuvos interesų gynimą ir protestus, bei memorandumus, jei mūsų tėvynės reikalai pažeidžiami. Tokių laiškų bei memorandumų per Sąjungos dešimtmetį susirinko didoka krūva. Gauti iš adresatų atsakymai yra įdomūs, kiti net viltingi. Tai istorinės reikšmės dokumentai.

ŠALPA IR PARAMA

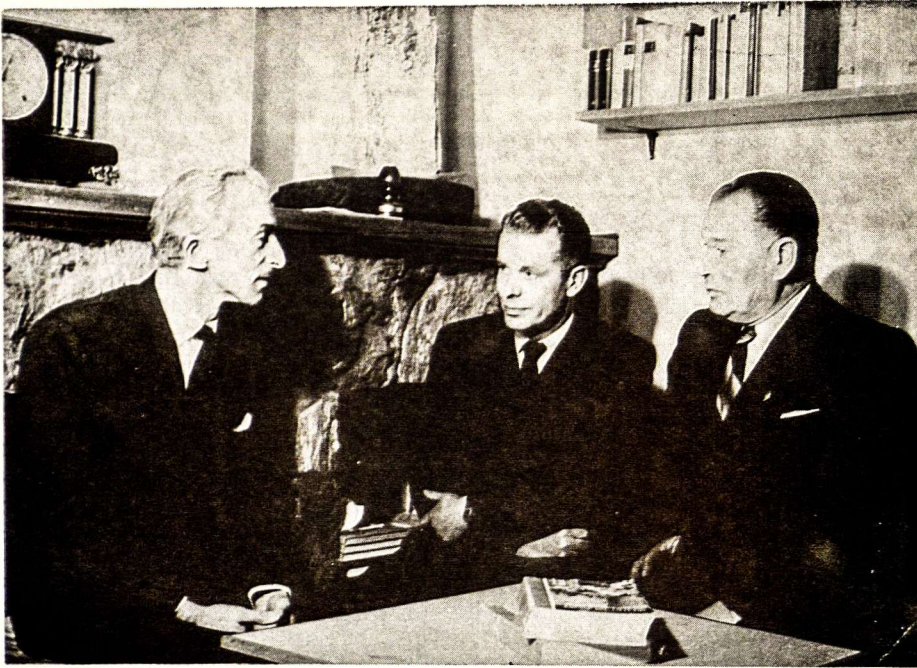
Šalpos srityje ramovėnai atlieka didelį darbą, tam reikalui rinkdami aukas ir patys aukodami. Nuo pat pirmųjų Sąjungos įsisteigimo dienų ramovėnai ypač šelpia ir remia Lietuvos Laisvės kovų invalidus ir jaunimą. Laikotarpyje nuo 1954. V. 30 iki 1958. VIII. 3, per egzista-

vusį tada Sąjungos Savišalpos Fondą invalidams buvo surinkta ir įteikta \$2,698.77. Dalis skyrių nuo savo įsikūrimo dienos invalidus šelpė ne per Savišalpos Fondą, bet, tiesioginiai. Ramovės dešimtmečio būvyje ramovėnai suteikė invalidams labai didelę pašalpą pinigais. Šiame šalpos darbe uolios talkininkės yra L.D. Kng. Bitutės K.Š. M. d-ja.

Atskirais atvejais sušelpiami kariai, nors ir ne Sąjungos nariai, kai jų sušelpimas yra būtinas

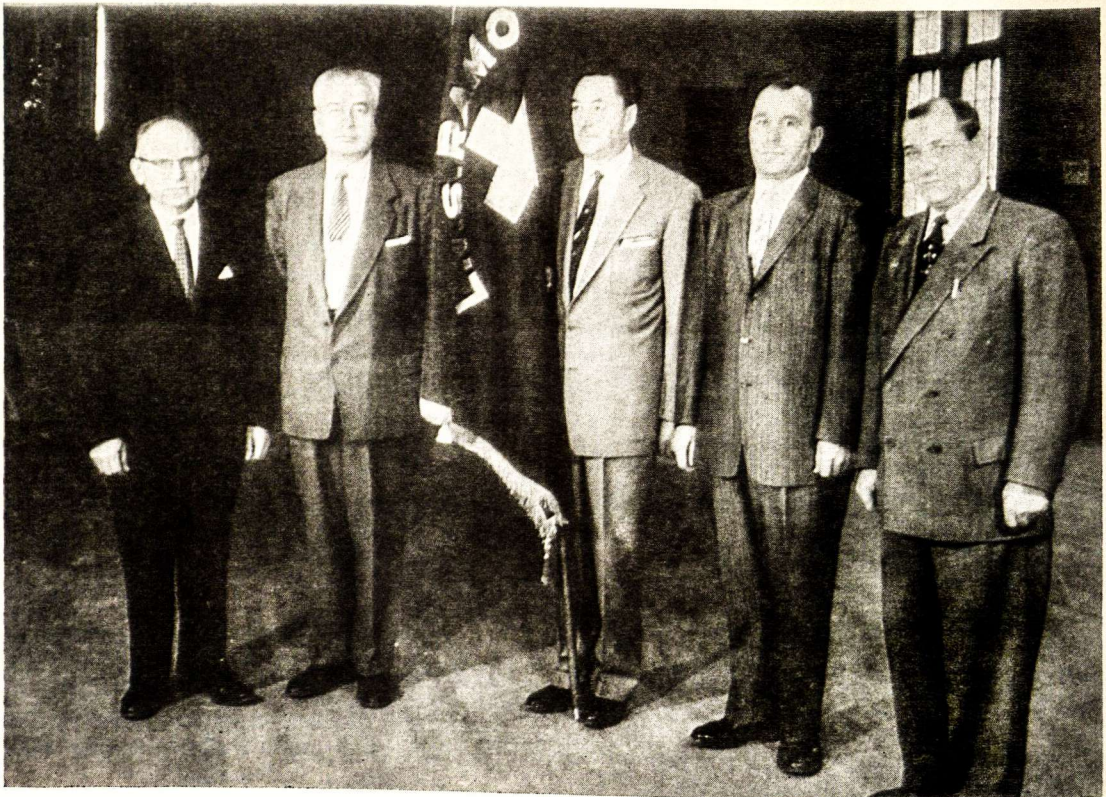
Kalbant apie paramą, reikėtų pasakyti, kad mūsų skautai ir jaunimo įvairios patriotinės organizacijos yra pirmieji, kuriuos ramovėnai remia morališkai ir aukomis. Su jais palaikomi glaudūs ryšiai ir kuo galima visada jiems padedama.

Ramovėnai stipriai remia ir Vasario 16 gimnaziją. 1955 m. gimnazijai buvo įteikta ramovėnų aukų \$1,101.10. Už šią auką viena gimnazijos klasė pavadinta Ramovės vardu. Ir toliau skyriai gimnaziją remia, siūsdami aukas iš savo kasų, arba nuolatiniiais įnašais rėmėjų būrelių, kuriems ramovėnai vadovauja.

Pietų Australijos sk.
valdyba 1961 m. Iš k.:
Č. Zamoiskis — pirm.,
A. Leveckis — sekr. ir
J. Jasys — išdininkas.

Clevelando sk. v-ba 1959 m. prie skyriaus vėliavos. Iš k.: L. Leknickas—sekr., E. Karnėnas—ižd., K. Morkūnas—
kult. reik. vad., A. Spirikaitis—vicepirm. ir F. Eidimtas—pirm. (Clevelando skyrius yra stipriausias KARIO rėmėjas
Ramovės Sąjungoje.)

VADAS IR VAIDILA

Nuožmus nugalėtojas puotą
Iškėlė — jis pergale mini!
Kardais daugel kiršta, kapota
Kol priešo galybę pamynė.

Ir vadas narsus pirm visų,
Kaip žaibas tarpe debesų,
Kaip marių įniršus vilnis,
Kaip vėjas, kaip girioj ugnis —

Plačiai sau praskindamas kelią
Jis jojo — garbė jį lydėjo,
Ir žmonės sulyse, išbalę,
Kuriems jis vergiją žadėjo.

Nelauktas iš girių vėsos,
Kūrėjas dainužės laisvos,
Išeina žinys — vaidila —
Jį pavergto slegia gėla. . .

Ir vadas prie dainiaus risčia
Prijojęs paklausė: “Kas čia?
Kas drįsta man kelią nūnai
Pastoti? Kas aš ar žinai?”

“Tu žūsi, jeigu aš norėsiu —
Tai kas tu?” ir dainius prašneko:
— Pavydo aš tau neturėsiu —
Kovoti už tiesą daug teko.

—Nūnai jau aš senas esu,
Klausausi vien kanklių garsų,
Žaviuosi naktutės tyła,
Milžinkapiais . . . Aš — vaidila.

—Aš dainius. Galia esi tvirtas!
Neši tu siaubingą pavojų,
Žudai silpnesnius, sėji mirtį . . .
Žudai — aš jiems laisvę dainuoju.

Ir dainius iš kelio nesuko —
Stovėjo kaip lygus prieš lygų.
Ir vadas į būrį sušuko:
“Beprotis! Jam proto pristigo!”

Ir žirgą paspaudė, ir šuoliais
Būrys nuaidėjo į tolius . . .
O dainius sukūrė legendą,
Kurią aš dainuoju jums šiandie.

BALTŲ ŽEMĖS FALSIFIKATAS

PETRAS BŪTENAS

“Lietuvių ir Prūsų žemės XIII a.” žemėlapis yra įdėtas “Lietuvos TSR istorijos” I tome. Vilnius. 1957 m., kuriame yra nurodytos šios sritys, bet labai paviršutiniškai ir ne baltų etnografijos požiūriu: I. Lietuva (Jos plote tenurodyti Alytus, Augštdvaris, Daugai, Merkinė, Perloja, Rumšiškės — dabar “Nemuno jūros” užlietos ir Valkininkas, o Kauno visiškai nėra, Vilnius pažymėtas Deltuvos srityje P.B.), II. Naššia, III. Deltuva, IV. Upytė, V. Saulė (Šiauliai), VI. Knituva, VII. Medininkai, VIII. Karšuva, IX. Ceklis (buv. Kuršiai) (Atseit, Keklys sritelė, kuri nurodyta pagal Ltv. Kuršą, į šiaurę nuo Gandingos, rašo: Godinga, vietovės P. B.), X. Sūduva (Dainava), XI. Skalva, XII. Nadruva, XIII. Barta, XIV. Sambija (K. Būgos Semba P.B.), XV. Natangija (K. Būgos Nótanga P.B.), XVI. Varmija (K. Būgos Varmė P.B.),

XVII. Pomezanija (K. Būgos Pamedė P.B.) ir XVIII. Pogežanija (K. Būgos Pagudė “Pakrūmė” P. B.).

Dusburgo kronikos XIV a. sričių vardai *Pomezanija* ir *Pogežanija* yra apslavintų žodinių lyčių, o mūsų tik *Pa-med-ė* ir *Pa-gud-ė* (įrodė K. Būga, Lkž. LXVII §78). Matyt čia bus įsikišta kažkokios šių dienų slaviškos jėgos, jei anokie apslavinimai žemėlapyje yra palikti. Bus pabijota, kad prūsų *gudde*, normalios lyties *gudė* “krūmas” nebūtų identifikuojama su tautovardžiu *gudas* “bielorusas”, o *gudas* tautovardis prieš tai reiškė ne *bieloruso*, bet *goto* (=germano) tautovardį; žr. Bg, Lkž. LXVII §78). Dėl prūsų žodžio *gudė* “krūmas” plg. *gudkarklis*, -io 1 “medis (salix purpurea) LKV”, *gud+karklis*, *gudobelė* 1, medis (crataegus) LK V”, *gud+obelė*. Prūsų žemės XIV a. visų dus-

burginių 11 (iš tikrųjų 13, o keturioliktoji Sasnos sritis užmiršta, ar kaip) sričių (partes; ne kiltys) vardai yra kraštovaizdiniai-žemėvaizdiniai ir visi grynai baltiški ir jau vien jie tokie rodo tą žemę baltišką.

Tai ne anų laikų (Rygos miesto 1201 metų įkūrimo laikotarpio) vaizdo tas žemėlapis, bet šių laikų politikai jis teskirtas ir nelemtai iškoreguotas ir apkarpytas kokio S. Rusijos maskvinio slaviškai politinio diktato, o ne istorinių ir etnografinių faktų. Čia negalima kaltinti mokslo žmonių lietuvių, gyvenančių ir dirbančių S. Rusijos pavergtoje ir visomis išgalėmis rusinamoje Lietuvoje. Ten ir mokslo laisvės nėra. Taigi, tas vad. istorinis etnografinis žemėlapis yra paruoštas tik pagal šių laikų Lenkijos valstybės ir S. Rusijos imperijos (Gudijos TSR) sau pravarytas valstybines (politines) sienas lietuvių, prūsų ir latvių tautų bei Lietuvos ir Latvijos valstybių sąskaiton. Todėl tame istoriniame etnografiniame žemėlapyje stambiausios klaidos yra šios, kalbant apie lietuvių, prūsų ir latvių žemės rytinį, pietinį ir vakarinį pakraščius:

1. Tas žemėlapis lietuvių žemių neprileidžia prie *Dauguvos* upės Sėlos srityje ties Sėlpiliu, Naujiniu-Daugpiliu ir Krėslava-Kraslava (greičiausia bus iš Karoslava) ir nėra nurodytos Braslavo-Brėslavo apskrities, prieinančios prie *Dauguvos*, Lietuvos ir S. Rusijos 1920 metų maskvine sutartimi kaip lietuviškos gražintos Lietuvos valstybei, o rusams tą sutartį sulaužius — S. Rusijos dabar atimtą iš Lietuvos valstybės ir prisijungtos prie S. Rusijos Gudijos TSR. Aišku, žemėlapyje nėra nurodyta ir lietuvių žemės nuo Braslavo apskrities bent 60 km į rytus ligi Lithuania Propria "Tikrosios

← "Lietuvos TSR istorijos" Lietuvių ir prūsų žemės XIII a. žemėlapio nuotrauka.

Žemėlapis latvių žemės nerodo. Jei jis ją rodytų, tai būtų galima matant įsitikinti, kad latvių žemės rytai (Latgala) *Dauguvos* dešinėje-šiaurinėje pusėje nueina į rytus daug toliau už tame žemėlapyje parodytą lietuvių žemę *Dauguvos* kairėje-pietinėje pusėje. Lietuvių žemė žemėlapyje turėjo būti parodyta kur kas toliau į rytus ir net toliau už latvių žemę, nes latviai lietuvių ir latvių prokalbės laikotarpyje kaip tik yra gyvenę *Dauguvos* kairėje-pietinėje pusėje kartu su lietuviais. Tuomet rusų stumiami latviai *Dauguvą* peržengė *Daugpilio* — *Pliusų* — *Kraslavos*-*Krėslavos* — *Drūjos* — *Drisos* — *Dysnos* — *Polocko* — *Vitebsko* tarpe, pasiekdami savo tėvynę *Latgalą*. Jei tas žemėlapis to visko nerodo, tai aišku, kad jis yra Maskvos rusų cenzūruotas. Mat, kaip ir senovėje, ir dabar yra likęs tas pats rusų uždavinys — padaugvui per baltų žemę veržtis į vakarus ir todėl net rodyti drausti lietuvių elementą *Dauguvos* kairėje-pietinėje pusėje. O dabar čia net ir beveik visa *Eraslavo* apskritis iš Lietuvos valstybės yra atimta ir prie savo S. Rusijos (Gudijos TSR) prijungta.

Kitkas apie šį žemėlapią yra straipsnyje surašyta.

Lietuvos" 1566 metų sienos, nors net ir nuo šios sienos kiaurai į rytus taip pat nueina mūsų etnografinė žemė, kurią parodo ir gausūs lietuviški vietovardžiai. Padauguviai čia yra baras, kuri istorinė kalbotyra vadina lietuvių + latvių žeme, o Latvijos *Latgala* yra latvių tėvynė. Šiandie ir iš *Latgalos* S. Rusija yra sau atplėšusi lietuviškų žemių, didelių gabalų nebuvisi *Latvijai* gražinusi po I-ojo pas. karo. Šiuo padauguvii rytiniai slavai atsikraustę iš *Užpripečio* apie VI-VII a. po Kr. ties *Dniepru*, vėliau pasinešdami į vakarus, ir emė veržtis, aišku, *Baltijos jūrą* kada nors tikėdamiesi pasiekti. Tas jų veržimasis čia, matome, ir šiandie nėra sustojęs. Užtat nėra ko stebėtis, kad ir aname žemėlapyje *Maskva* Lietuvoje likusiems mūsų istorikams yra padiktavusi lietuvių tautos prie *Dauguvos* neprileisti, net ir *Braslavo* apskritį *Lietuvai* atimdama ir tame svarbiame paupiniame bare *Latgalą* nuo Lietuvos valstybės "Gudijos TSR" kordonu atskirdama. Tai baugina ir protaujančiuosius latvius.

2. Žemėlapyje baltų (lietuvių) žemėje nėra *Naročiaus* ežero su jo apylinkėmis ir *Naročios* (Neries dešinio-šiaurinio įtako) upės, o nuo to plataus režio lietuviški vietovardžiai ir gyventojai lietuviai irgi nueina kiaurai į rytus. Nuo *Naročiaus* ežero į rytus ligi *Lithuania Propria* sienos yra dar per 50 km. Esą, didžiulis *Naročiaus* ežeras buvęs reikalingas pasisavinti *Gudijos* TSR, nes gudai didesnių ežerų apskritai neturi, o tas *Naročiaus* ežeras gudams atstosias tarsi kokią "jūrą". Rusai "politiniai patvarkytojai" štai ką užmiršo (nutylėjo!) čia pasisakyti. Matai, *Gudija* savo rytuose turi daug svarbesnę vandens arteriją — *Dniepro* augštupį ir vidurupį su jo įtakais, nuo seno gudu, nerusų, apgyventus, o tie gudu rytiniai plotai S. Rusijos iš *Gudijos* dabar yra atimti ir prie "tikrosios Rusijos" prijungti surusinti. Vadinasi, S. Rusijos politika aiški: gudu žemes rytuose rusams (velikorosams) atimti, o baltų žemes *Gudijos* TSR (S. Rusijai!) atidavinėti ir jas slavinti.

3. Žemėlapyje nėra *Nemuno* viso augštupio net nuo *Juodosios Ančios* (*Nemuno* kairys-vakarinis įtakas, visas tekąs per Lietuvos *Sūduva*-*Jotva*-*Dainava*, *Suvalkų* trikampyje, iš Lietuvos Lenkijos atimtame). To *Lietuvai* atimto *Nemuno* viso augštupio ir dalies vidurupio ilgis siekia 270 km. J. Ančios žemupio kairiame-šiauriniame šone stovi *Varviškės* bažnytkaimis — paskutinė piečiausia Lietuvos valstybės gyvenvietė, nuo lenkų karių ir lenkų dvarininkų partizanų karžygiškai lietuvių apgintas Lietuvos Nepriklausomybės kovų laikotarpyje, o J. Ančios žemupio dešinėje-pietinėje pusėje yra *Jot-*

vingų vardo didelis kaimas, Lenkijos okupuotas, ir tt. Nuo J. Ančios žiočių, nuo Varviškės bžk., Perlamo bžk., geriau sakant, nuo S. Rusijos okupuoto ir Gudijos TSR atiduoto Pervalco bažnytkaimio (Nuo čia į pietus ligi Gardino ir su Gardinu Nemuno vidurupio Lietuvai atimta 33 km.) į rytus 1940 metų rusišku diktatu eina S. Rusijos Lietuvos valstybei antmestoji siena. Ta pati siena parodyta ir aname istoriniame etnografiniame žemėlapyje, ir todėl tas reiškinys politinis ir neteisingas kaip tikra istorinė fikcija. Vadinasi, tas žemėlapis ir čia ne iš istorinių ir etnografinių faktų vaizduotas, bet tėra dabartinio S. Rusijos politinio diktato rezultatas platesniam slavofilizmui per jėgą parodyti. Ir Gardinas, lietuvių statyta pirmoji pilis

(Kalno) sritis tokia pat parodyta, bet ji yra Prūsų žemės aiški dalis. Vogelsang, kryžiuočių pilaitė, stovi Vyslos antroje pusėje ties Torno-Torunės miestu.

Kur parašyta "Mozūrai", — reiktų smarkių pataisų, nes ten pietinės Jotvos-Sūduvos dalis ir šiauriau tos dalies yra Galindos dalis, o patys mozūrai čia tik atskėlėliai.

Pietinė Jotva-Sūduva tiksliai parodyta ligi V. Bugo, bet ji trunka į vakarus ligi Naros-Narevo žemupio, o į rytus visu platumu ligi Minsko — Turovo (Jis prie Pripetės, o tos upės kairiame-šiauriniame šone stovi Kalnas (sl. Kolno) gyvenvietė) linijos, pietuose ribai einant Pripetės upe.

Vakariau . Brastos miesto parodyta Kirsnos upė (sen. žml. Krssna, lenk. Krzna) — V. Bugo kairys-pietinis įtakas, savo upėvardžiu skelbianti Jotvos-Sūduvos užbuginį tarpą, o nuo jos augštupio 60 km į šiaurę prie V. Bugo stovi pietinės Jotvos-Sūduvos sostinė Drogičinas, 40 km šiauriau Drogičino 1264 metų Kirsnos mūšio vietovė Kirsnavos ir Kirsnavėlės palivarčių ir Kirsnos (lenk. Czarna; prūsų kirsnan "juodas") upelės apylinkėje, kur mūšyje žuvo ir ten palaidotas paskutinysis pietinių jotvingių-sūduvių kunigaikštis ir vadas Komotas (lenk. Kunat), tada čia su savo kariuomene kovojęs prieš jungtinę lenkų, mozūrų, krakoviakų ir Vokiečių kryžiuočių ordino kurfiurstinę kariuomenę.

Zelva (lenk. Zielawa) yra anos buginės Kirsnos žemupio dešinys-rytinis įtakas piečiau L. Brastos, o kita Zelva (lenk. Zelwianka) teka tarp Valkavisko ir Slanimo — Nemuno kairys-pietinis įtakas; abi Zelvos savo vardais rodo baltų žemę, nes, kur randame šaknies zalv- Zelv- ar žalv-, želv- vietovardžių, ten yra baltų žemė.

Kur yra Naros-Narevo, Muchauco (sl. Muchavec; V. Bugo dešinys-šiaurinis įtakas ties L. Brasta) ir Jaseldos (jotvingiškas upėvardis; apie Pinsko miestą Pripetės kairys-šiaurinis įtakas) augštupiai, ten želia Baltvyžio giria. Jos šiaurinėje dalyje teka Naros augštupys, o jo šiauriniai įtakai yra Kalna (sl. Kolna) ir Jotva upės, savo vardais paliudijancios jotvingių-sūduvių žemę.

Naugarduko miesto apylinkėje yra lietuvių valsčiaus Zietelos miestelis, o į pietryčius Nesvyžiaus miesto apylinkėje Tareikiai bažnytkaimis.

Nemuno ir Neries versmės yra baltų žemėje, nors čia žemėlapyje kitaip yra rodoma. Nuo tų abiejų versmių ir nuo Minsko miesto į žiemryčius ir dar toli prie dnieprinės Berezinos augštupio stovi kolonizacinis Iorisov aps. miestas, o jo apylinkėje teka Nemunėlis (sl. Nemanicynka), prie jo to pat vardo miestelis.

Minsko miestas, dabartinė Gudijos sostinė, Svisločiaus augštupyje, taip pat yra lietuvių žemėje, ir pvz. Svisločiaus kairys-žiemrytinis įtakas Minsko apylinkėje yra sl. Viata, atsiradusi iš baltiško upėvardžio *Venta.

Prie Polocko miesto į Dauguvą įteka latviško vardo upė Palta, dabar slavų vadinama Polota.

Latvijos Latgalos rytuose, į žiemvakarius nuo Polocko miesto, jau S. Rusijos ribose, yra didelis ežeras neslaviško vardo Osveja — Asveja, As-v-ej-a (žemėlapyje žymu ežervietė), kurio apylinkė yra latgališka.

Rus. Velikaja "didžioji" upė teka iš Ltv. Latgalos rytinio šono į šiaurę — Pliskuvos-Pskovo ežero pietinis įtakas žemiau Pliskuvos (rus. Pskov) miesto. Tos upės senasis vardas yra Mūdava ar Maudava, sen. žml. lot. Wielka seu Muddaw, o šaknies Maud- vietovardžių ir asmenvardžių yra pvz. M. Lietuvoje ir Prūsų žemėje. Upė teka S. Rusijos pusėje, bet ligi jos gyvena latviai latgaliai. Gi dabar S. Rusija, ne tik tų latgalių negrąžinusi Latvijai, Latgalos žiemryčių dabar gerą gabalą sau prisijungė.

Baltų žemės XIII a. žemėlapiu nuotrauka iš A. Šapokos Lietuvos istorijos 22 psl.

Kur brūkšnėta linija, ten yra baltų etnografinės ribos, o kur brūkšnėtumas panašus lyg į šukas, tai ten, suprask, baltai jau esą rytinių slavų atmiešti. Kulmo

ir gyvenvietė, Lietuvai atimtas, o Gardinas prie Nemuno 27 km į pietus nuo J. Ančios žiočių arba Varviškės bažnytkaimio. Taigi, nuo J. Ančios ir Varviškės bžk. bei Pervalko bžk. visas Nemunas abiem savo pusėmis ligi pat savo versmių iš ano žemėlapiu yra išbrauktas. Tuo tarpu XII amžiaus rusų ir "Lietuvos TSR istorijos" giriamas (kam didžiai rusofiliškas) "Poviest' vremennyh liet" rusiškas metraštis tik vienut vieną slavišką gyvenvietę Iziaslavl' dabar Zaslavl' (į žiem-vakarius nuo Minsko-terodo visuose lietuvių žemės rytuose; taigi, tada slavai net nė Nemuno versmių, nei tų apylinkių dar nebuvo pasiekę, nors padniepriu į šiaurę jau buvo jie nusidanginę į vakarinių suomių-ugrų žemę, o nuo Kievo miesto į žiemryčius padesniais (Desna—Dniepro kairys-rytų įtakas ties Kievu) Maskvos srityje buvo pasiekę rytinių suomių-ugrų žemę ir baltų Rytinių galindų plotą Protvos ir Naros (abi yra Okos, Volgos, kairieji-šiauriniai įtakai) paupiais. "Poviet' vremennyh liet" metraščio laiku Rytiniai galindai ne tik tebebuvo gyvi, bet ir visur čia plačiai gyveno. Tai tie patys lietuviai + latviai, kuriuos padniepriu atskėlė slavų veržimasis nuo Kievo į šiaurę suomių-ugrų sodybų link. Rytiniai galindai, kad ir slavų apmaišyti, turėjo pasilikti gyvi ligi mūsų laikų, bet nebuvo ir nėra lietuviams leidžiama jų žemės mokliškai etnografiškai tyrinėti. Mat, geležinė uždanga skiria S. Rusiją ne tik nuo laisvojo pasaulio, bet ir pačioje S. Rusijoje yra daug geležinių uždangų, net ir Lietuvoje dabar yra vietų, kur lokalinė geležinė uždanga yra atitvėrusi rėžius, lietuviams uždraustus lankyti. Šitaip S. Rusijoje virškinamos ypač neslaviškos tautos ir prievarta lydinamos su "dirbtine rusų tauta". Tad ir suprantama, kad tokiuose žemėlapiuose nebegali S. Rusijoje būti parodytas ir XI-XII amžių Rytinių galindų gyventasis (tebegyvenamas) plotas pačios Maskvos kone panosėje.

4. Žemėlapis rodo etnografinę ribą einant Lydos miesto pietiniu šonu. Mat, politiniais S. Rusijos sumetimais reikėjo Lietuvai visas Nemuno augštupys atimti kartu su Gardinu ir dar atimti dalį Nemuno vidurupio, kad tariamoji etnografinė riba sutiktų su Lenkijos iš Lietuvos atimtojo Suvalkų trikampio jau politine siena ties Juodosios Ančios žiotimis ir Varviškės bažnytkaimiu. Žemėlapis taip preciziškai (nors ir komiška!) ir parodė. Bet tai tėra tik vaikų darbas ir tuo patim išsidavimas, kad, kalbėdami apie XIII amžiaus etnografines ribas, iš peties ir nerausdami drožia apie šių dienų S. Rusijos ir Lenkijos politines Lietuvai prievartines sienas. Toks etnografijos mokslas nėra mokslas. Gi nuo Lydos miesto į pietryčius ligi pirmosios

taip pat lietuvių upės Gaujos (Nemuno dešinys-šiaurinis įtakas) žiočių dar yra 20 km, o nuo Gaujos augštupio į rytus ligi Beržūnos (Nemuno dešinys-šiaurinis įtakas, tekąs iš rytų į vakarus) versmių apylinkės ir Lithuania Propria sienos 100 km. Nuo Lydos į pietus ligi lietuvių valsčiaus Zietelos - Zytelos miestelio yra 47 km ir į pietryčius ligi lietuviškos oazės Tareikių bažnytkaimio Nesvyžiaus miesto apylinkėje yra 110 kilometrų.

5. Sūduvos (Dainavos) pietinė riba tenurodyta Luko (vok. Lyck, lenk. sen. Elk, Leg, Lek; Luka-s upėvardis bus iš sen. x Lauk-; Bebras, Naros Vigando kron., lenk. Narew, dešinys-šiaurinis įtakas) upė ir tik sulig buv. valstybių siena ir be Rógardo pilies, miesto ir ežero, o tuo tarpu Dainava pagal vietovardžius apima visą didžiulį Prūsų ežeryną ir tai, kas nuo jo dar į vakarus ar į pietus Galindos srityje, net ir Mažosios Lietuvos žemėje. Sūduva (Dainava) yra tik šandie vadinamosios Jotvos-Sūduvos srities dalis, o aname žemėlapyje jokios pietinės jos dalies nė kiek neparodyta.

6. Nėra visos Galindos su visu Prūsų ežerynu. Todėl, žvelgdamas į aną žemėlapi (rodos, etnografinį), pamatai visą sovietų rusų prievartaujamos etnografijos mizeriją. Baltų žemės visas pagrindas yra jos Baltijos jūros ir tos jūros upių su paskutiniojo ledmečio rytinės morenos ežerais vakarinis plotas. O tuo tarpu baltų žemės vakarinė (tik pati pajūrinė dalis) etnografiniame žemėlapyje teparodyta siauru iškyšuliu: tartum galvės (= baltų žemės) nosis (= dusburginės Prūsų žemės iš 13 sričių tik 9 sritys), visiškai dingus kaimyninei pietinei Jotvai-Sūduvai. Lenkų ir kitokių žemėlapiai Galindos vietoje mėgsta žymėti kolonistus mozirus. Bet mozūrai ne baltai: jie vakariniai slavai atsikėlėliai. Net ir mūsų kaikurie žemėlapiai čia nėra apdairūs. Galindos sritis yra tarp kitų baltų žemės sričių. Galindos baltiškasis vaidmuo dar nėra galutiniau nušviestas. Galinda net yra paskelbta graiko astronomo Ptolemėjo jo Geografijoje II a. po Kr. kartu su jos pietine kaimyne Sūduva-Jotva: Galindai kai Soudinoi "galindai ir sūdynaī-sūdai-sūdūviai-jótviai-jótvingai". Tą patį, net daugiau, pakartojo ir pasakė Ptolemėjo žemėlapiu 1605 metų žemėlapiu kopija, tik pačius vietovardžius ir tautovardžius rašydamas lotyniškais žodžio lytimis (A. Spekke, Baltijos jūra senajās kartės. 5 p.): Galinde "gr. ir liet. galindai", Sudeni "gr. Soudinoi, liet. sūdynaī" ir net Pagirite, kamienas Pa-gir-it- bus iš Pa-gir-it- "pagiryčiai, pagirio gyventojai", tie kur galėtų būti ir Poliašės, lenk. Polasze, Podlesie, jotvingai, lenkų kronikininkų Kadlubko, Boguchvalo ir Vincento vadinami lot Pollexiani,

kuriuos pažįsta ir kiti šaltiniai (Preuss. Urkundenbuch. I. 226, 240; Bg, Lkž. LXXV §100): atseit, pietiniai jotvingai-sūduviai, gyvenę tikrai slėsnų vietų didelių girių zonoje, *Borusci* "prūsai", kamienas *Borus-k-* gal iš *Brus-k-*, kaip *Prut* (Juodosios jūros įtakas) Ptolemėjo žemėlapyje 1605 metų kopijoje rašomas *Poritus fluvius*; *Bruzi* pirmą kartą bus šitaip prūsus skelbęs IXa. po Kr. bavarų geografo raštas (P. Jonikas, Liet. k. ist. 30 p.), o 999 metais po Kr. *Pruzziae*, *Prus-ij-a*, *Prusciae*, *Prus-k-ij-a* "Prūsijos" (Bg, Lkž. LXXI §81). Apie tuos keturis Ptolemėjo tautovardžius reiktų kada atskirai parašyti; tautovardžių iš ten ir daugiau galėtų prisidėti. Ptolemėjo tautovardžiai per naują tyrinėtini.

"Lietuvos TSR istorijos" žemėlapyje, taigi, nėra tiek labai svarbios ir didelės Galindos, o joje ir šandie vietovardžiai beveik visi tebėra baltiški, ir lenkams norint būtų daug darbo, kol juos išnaikintų sulenkindami, suslavindami, jei sektų gudriomis pėdomis S. Rusijos, kuri jos okupuotosios Mažosios Lietuvos - Karaliaučiaus srities (jos okupacinis vardas užkrautas: Kaliningradskaja oblast') gausius gražiausius lietuviškus vietovardžius bolševikiškai (ir cariškai) surusino kompartinio dekreto keliu, o pačią žemę kolonizavo rusais iš Rusijos gilumos, kaip

Braslavo apskritis beveik visa dabar yra iš Lietuvos valstybės atimta ir prijungta prie S. Rusijos (Gudijos TSR). Lietuvos valstybė tik su Braslavo apskritimi tik ties Drūjos žiotimis ir Drūjos miesteliu tepriėjo prie Dauguvos, Braslavo apskrities vakaruose lig 10 km pločio ruožas Lietuvos valstybei tepaliktas ir žymimas---. Stambieji ženklai --- rodo Lietuvos ir S.

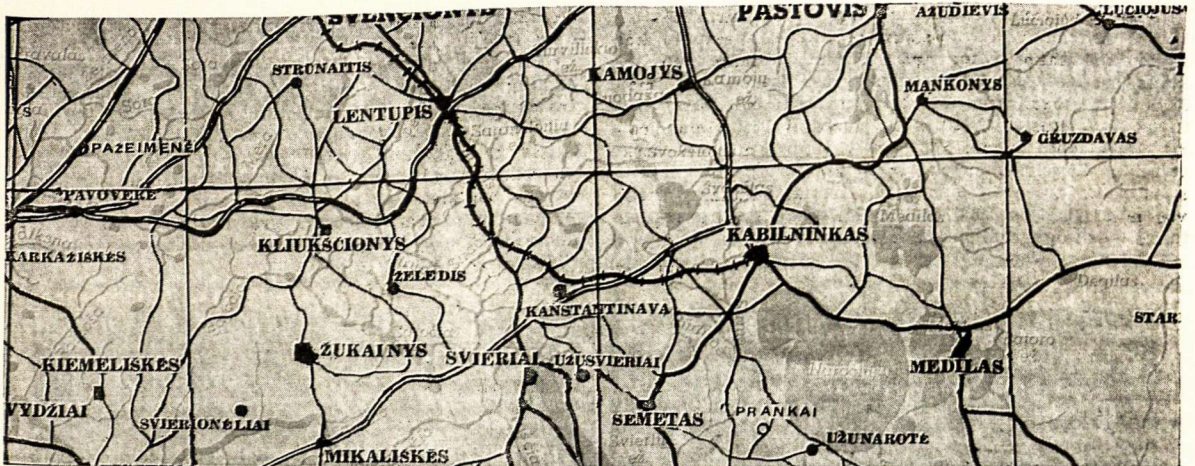
kitkart ypač Galindą ir Prūsų ežeryną vokiečių kurfiurstais mozūrais kolonizavo. O ir Prūsų ežeryno, klaidingai vadinamo Mozūrų ežerais (Jis Potsdamo 1945 metų konferencijos atiduotas Lenkijai kartu su Galinda ir kt.) veik visi ežeriai ežerėliai tebėra lietuviškų vardų.

7. Nėra *Sasnos* sritelės (Joje buvo Tannenbergo-Žalgirio 1410 metų mūšis) ir jos kaimynės *Leipavos-Liubavo* sritelės, Galindos srities tiesioginių tęsinių į vakarų pusę Vyslos link. Iš *Sasnos* sritelės prasideda 4 upės: *Alna*, *Naida* ar *Nyda-Vikra*, *Paserija* ir vylsinė *Dravanta* — baltiškos upės, o žemėlapyje jų augštupiai į baltų plotą neįjungti. *Sasnos* ir *Plikosios* (Augštosios; XIV a. dusburginė *Plicka Bartha*) *Bartos* kaimynės sritelės yra šiame ruože iš augštesniųjų žemių, bet taip pat ir iš ežeringiausiųjų, kaip ir didelė ilga Galinda. Baltų kalbos (prūsų, lietuvių, latvių) žodis *plikas,-a* vietovardžiuose sutinkamas visoje baltų žemėje, ir jis tą žemę baltams liudija.

8. Nėra *Kulmo* (=Kalnas) srities, prisišliejusios prie 50 km ilgio Vyslos vagos, vakariau *Leipavos-Liubavo* sritelės, piečiau *Pamedės* srities. *Kulmo* sritis iš prūsų anksčiausiai buvo atimta ir mozūrų kung. Konrado kitkart pirmoji buvo pavesta valdyti pasikviestam Teutonų-kryžiuočių ordinui, kad tas prūsus ir lie-

Rusijos 1920 metų sieną, o nuo tos sienos į rytus ligi Lithuania Propria 1566 metų sienos dar yra 50-60 km. — Tai žemėlapinė ištrauka iš 1956 metų J. Andriaus Lietuvos žemėlapyje. (Rausvai nužymėtos tame žemėlapyje valstybės sienos, darant klišes, išnyko. Šią ir kitas žemėlapyje iškarpas prašome lyginti su pačiu žemėlapyje.)

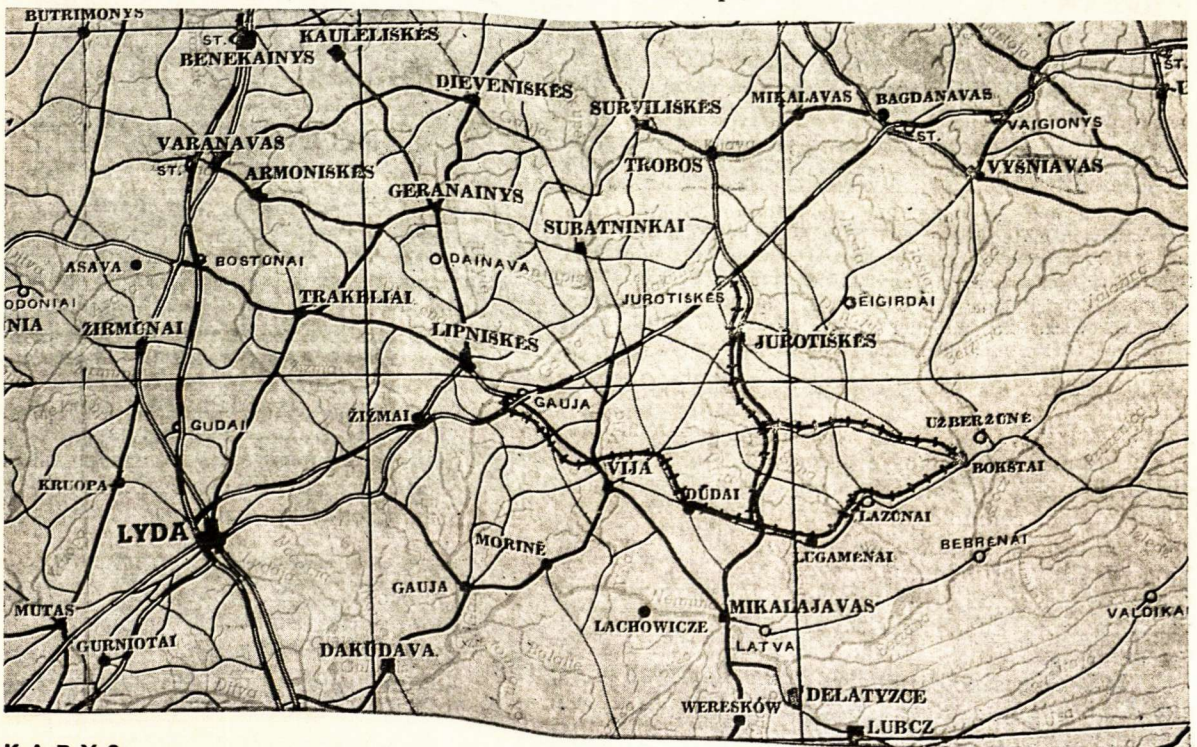

Naročiaus ežero ir Naročios (Neries dešinio-šiaurinio įtako, prasidedančio iš Naročiaus ežero) apylinkė švenčionių apskrityje pietryčiuose, dabar S. Rusijos (Gudijos TSR) iš Lietuvos valstybės atimta. Naročiaus ir Medilo ežerų rytine puse per Medilo miestelį ir Naročiaus upę eina Lietuvos ir S. Rusijos 1920 metų

Maskvos sutartimi patvirtintoji siena (dabar ji S. Rusijos sulaužyta), o nuo tos sienos į rytus ligi Lithuania Propria 1566 metų sienos dar yra net 50 km. — šio žemėlapičio iškarpa yra iš J. Andriaus 1956 metų Lietuvos žemėlapičio.

Lazūnų lietuvių apylinkė prie šilvės (Beržūnos, Nemuno dešinio-žiemrytinio įtako, žemupio dešinio-šiaurinio įtako) žemupio, netoli 1920 metų sienos, 40 km. į vakarus nuo Lithuania Propria 1566 metų sienos, 50 km.

į rytus nuo Lydos aps. mst., su Bebrėnų, Dūdų, Eigirdų, Jūrotiškių, Latvos, Vijos lietuviškomis gairėmis. — Ši žemėlapičio iškarpa iš 1956 metų J. Andriaus Lietuvos žemėlapičio.

KARYS

Žirmūnų mstl., vlsč. ir parc. prie Žirmūnos — Ditvos (Nemuno dešinio-šiaurinio įtako) augštupio kairio-rytinio įtako Lydos aps., 75 km į pietus nuo Vilniaus sostinės, 13 km į šiaurę nuo Lydos aps. mst., 33 km į žiemvakarius nuo Nemuno arčiausio tarpo, Lietuvos ir S. Rusijos 1920 metų sienos ir Lithuania Propria 1566 metų sienos, 65 km į šiaurę nuo lietuviško valsčiaus Zietelos miestelio ir 25 km į rytus nuo S. Rusijos padarytos - - - - sienos, S. Rusijai sulaužius Lietuvos ir S. Rusijos 1920 metais Maskvoje pasirašytą sutartį, — taigi, tuo būdu Žirmūnų valsčius iš Lietu-

(žiūr. Lazūnų apylinkės žemėl. 111 psl.)

vos valstybės atimtas ir prijungtas prie S. Rusijos (Gudijos TSR).

Žirmūnų valsčiaus net ir smulkieji (balų, laukų, laukugalių, miškelių, pievų, upelių, kščių...) vietovardžiai yra ištirti, ir jie kaip lietuviški aiškiai liudija tą valsčių lietuvių tebegyvenančių, nors vietomis ir aptešintą. Iš to valsčiaus smulkiųjų vietovardžių lietuviškumo reikia spręsti, kad ir visur kitur Vilnijos tolumuose rytuose bei pietuose tas pats. Tuo sumetimu čia Žirmūnų valsčiaus žemėlapis ir yra išspausdintas kaip iškarpa iš J. Andriaus 1956 metų Lietuvos žemėlapiro.

Minsko mst. apylinkė, kur nuo Minsko 18 km į žiemvakarius matome Iziaslavl', dabar Zaslavl', miestelį: dar XII a. po Kr. tik ta viena slavų gyvenvietė tebuvo Nemuno ir Neries versmių apylinkėse. Stebime Beržūnos versmes, Gaujos (gud. Huja), Ūdros, Viatos iš *Venta upes, Girewicze bžk. nuo liet. žodžio giria. Nuo Minsko į vakarus 40 km eina Lithuania Propira 1566 metų sie-

na, 90 km Lietuvos ir S. Rusijos 1920 metų siena ties Beržūnos (Nemuno dešinio-žiemrytinio įtako) žemupiu, 50 km į pietvakarius Litva "Lietuva" kaimas Nalibokų girios rytinėje pusėje ir ryčiau Lithuania Propria sienos. — Žemėlapiinė iškarpa iš 1956 metų J. Andriaus Lietuvos žemėlapiro.

tuvius krikštytų, jų žemę sau nukariaudamas.

9. Pamedė žemėlapyje sumaišyta su Pagude "Pakrūme", o Pamedė prieina prie Vyslos 100 km ilgio žemupio. Tos abi baltų sritys vakaruose turi savo garsią narsią, bet labai kruviną istoriją, kol vokiečių ir slavų atėjūnai, Europos riterių ir "riterių" remiami, vietinius gyventojus ir jų nuo amžių savarankišką gyvenimą paralyžavo.

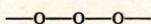
10. Vyslos šakotos didelės žiotys ligi vyslinio dešinio-rytinio Nogato ištako etnografiškai žemėlapyje nepažymėtos, nors tose žiotyse vie-

tovardžiai (svarbiausia, vandenvardžiai) mūsiški tebėra išlikę. Be kitko, čia istorijos šaltinių nurodomi gyvenę *vidivarii* kaip germanų šaka, bet dėl jų tautybės dar klausimas. Jie galėtų būti ir baltų giminės kiltis: kamienas vid-i+var-ar vid-i+vor-.

11. Drūsuo, eņs 3 b, vok. Drausen-S., lenk. Jez. Družno, ežeras (Anž. ir Bg. Lkž. LXVII §77) Pamedės srities šiaurėje, susisiekiąs su Pagudės "Pakrūmės" srities šiaure, pietvakariau Ais(t)marį užtakio, — žemėlapyje nėra parodytas, o kaip tik prie to ežero buvo anglų

keliautojo Vulfstano (prieš 900 metus po Kr.) aprašymo *Truso* (vs. vd.; atrodo, turėtų būti šaknis **Drūs-*) prekybos centras prie Aismarių, Vulfstano vadinamų Estmere, aisčių-baltų žemėje. Penktosios linksniuotės, kaip Drūsuo, Drūseis, Drūs-en-į, vietovardžių baltams yra labai maža, o nebaltai tokių neturi.

12. Nėra visos labai plačios pietinės *Jotvos-Sūduvos* nuo Naros (Vigando kron., lenk-vok. Narew, rus. Narev; V. Bugo, Vyslos, pačio žemupio dešinys-šiaurinis įtakas) žiočių ir jos žemupio 440 km į rytus kiaurai ligi Nemuno versmių šiaurės-pietų linijos. O čia yra žemė, kuri ir šandie tebeskelbia daug įdomių istorinių ir etnografinių baltiškų naujienų, net staigmenų, Lietuvos istorijos vadovėliuose, net ir enciklopedijose praleistų. Žr. 5 nr.

Tokių žemėlapių falsifikatų šiais laikais gana užderėjo baltų kaimynuose slavuose ir germanuose (vokiečiuose), kai jie bus pajutę lietuvių ir latvių iš pagrindų pradėjus tyrinėti visą baltų žemę bei jų istoriją ir ginti juos visais galimais ir reikiamais atžvilgiais. Baltų etnografijos, istorijos ir etnografinių istorinių žemėlapių falsifikavimas svetimųjų yra atliekamas prisidengus tarsi mokslo duomenimis vien propagandos tikslais svetimųjų (=baltų) žemių savo užkariaujamai politikai, suprask, paremti, apginti ir pateisinti. Ir politikų diplomatų žalieji stalai tokia priešbaltine-priešaisistine literatūra apdovanojami. O iš politikų ar diplo-

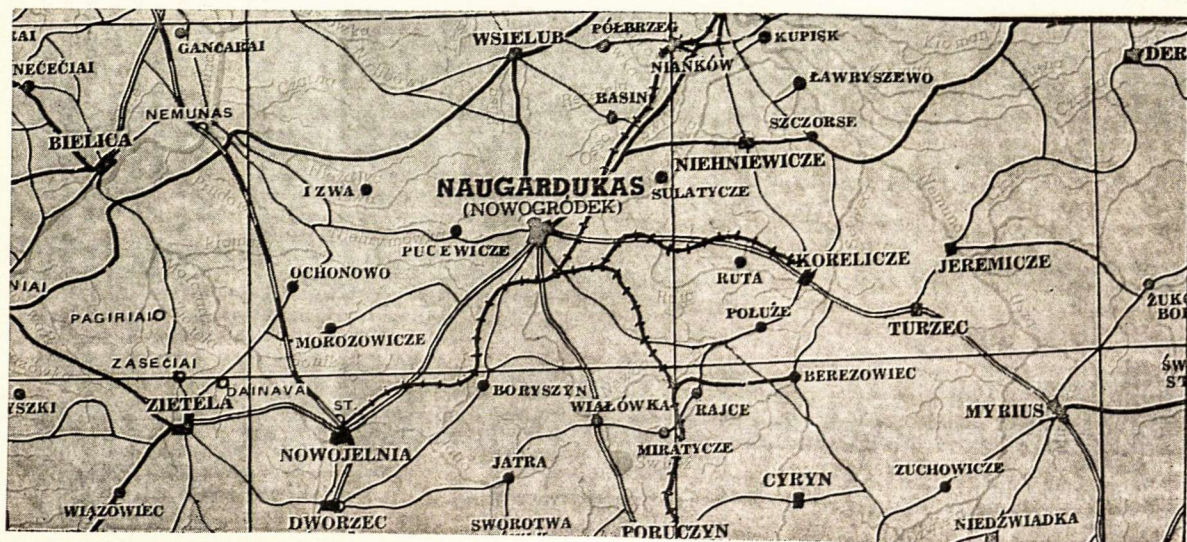
matų retai kuris kaip reikiant išmano visų laikų baltų giminės istoriją, tuo būdu pakenkdamas net savo atstovaujama kraštui demokratijoje, negalinčioje pripažinti nei aneksijų, kontribucijų, nei mažų tautų genocido ar mažų valstybių likvidavimo.

Nebūčiau šio straipsnio rašęs. Juk "Lietuvos TSR istorija" ir anas joje žemėlapis išspausdinti 1957 metais, taigi jau prieš apie penkerius metus. Kai pamačiau spaudoje specialistų ano žemėlapio reikalu neatsiliepiant nepasisakant, nutariau iš savo užrašų apie aną žemėlapiį štai parašyti straipsnį ir jį "Kario" Redakciją paprašyti savo laikraštyje išspausdinti mūsų mokyklų, skaitytojų, gal ir politikų diplomatų ar valstybinių sienų tyrinėtojų nustatinėtojų žiniai.

Prie šio straipsnio būtinai reiktų situacinių žemėlapių. Reiktų! Tokių, kokių nekartografas temoku savo reikalams pasidaryti, negaliu skaitytojui pakišti, jo apjuokti ir apsijuokti. Betgi žemėlapių vistik tenka pridėti: du žemėlapiai straipsniui pagrindiniai — baltų žemės falsifikatinis žemėlapis iš "Lietuvos TSR istorijos" ir žemėlapis iš A. Šapokos Lietuvos istorijos, už aną žemėlapiį daug anksčiau, dar Nepriklausomojoje Lietuvoje, išspausdintas ir tremtyje perspausdintas, akivaizdžiai rodąs ano falsifikatinio žemėlapio klaidas; septyni žemėlapeliai pagalbiniai, vaizduoją būdingesnes baltų žemės rytinės ir pietinės pusės gaires nuo Dauguvos ties Braslavo apskrities žiemryčiais ligi Nemuno Gardino apylinkėje.

Lydos ir Nemuno apylinkė šandie S. Rusijos prie Gudijos TSR prijungta. Nuo Lydos aps. mst. 15-20 km į pietryčius teka Nemunas, kuriuo eina Lietuvos ir S. Rusijos 1920 metų maskvinės sutarties, dabar Mask-

vos sulaužytos, siena ir matome Lithuania Propria ++++ sieną. O už Nemuno 46 km į pietus yra lietuvių valsčius su Zietelos miesteliu. — Žemėlapinė iškarpa yra iš 1956 metų J. Andriaus Lietuvos žemėlapio.

Nemuno vidurupio Pervalko - Gardino 33 km ilgio tarpas ir dalies Nemuno augšturio Gardino — 1920 metų sienos prie Nemuno apie Katros žiotis 22 km. ilgio tarpas yra rytinių ir vakarinių slavų, dabar S. Rusijos ir Lenkijos ekspansinių interesų zona, o to tarpo centre stovi Gardinas, kur pirmoji pilis ir gyvenvietė statyta lietuvių, ne rytinių slavų. Nuo to Nemuno 52 km ilgio tarpo į rytus lietuvių žemė S. Rusijos dabar pavesta Gudijos TSR, nors čia nuo Nemuno į vakarus, pietus ir rytus yra lietuvių žemė ir Lithuania Propria ribose. Nuo Gardino į pietus už 25 km ties Indūros upe ir miesteliu praeina 1920 metų siena, už 60-70 km. eina Lithuania Propria siena. Ryšium su Gardino vietovardžiu minėtina Prieplė, Prie-plė-ė, lenk. Przypła — Totorės (Lašišinės, sl. Lososna, Nemuno kairio - pietvakarinio įtako, žemupio kairys - šiaurinis įtakas, 10 km. į vakarus nuo paties Gardino. Varviškė bžk. yra Lietuvos valstybės, o Juodosios Ančios žemumys, Augustosios Ančios kaimas, Prieplė, Totorė, Lašišinė, Akmena, Likuva, Indūra ir kt. yra Suvalkų trikampyje, taigi Lenkijos okupuotoje lietuvių žemėje. — Žemėlapis iškarpa iš 1956 m. J. Andriaus Lietuvos žem.

PIRMAISIAIS 2 PĖST. PULKO METAIS

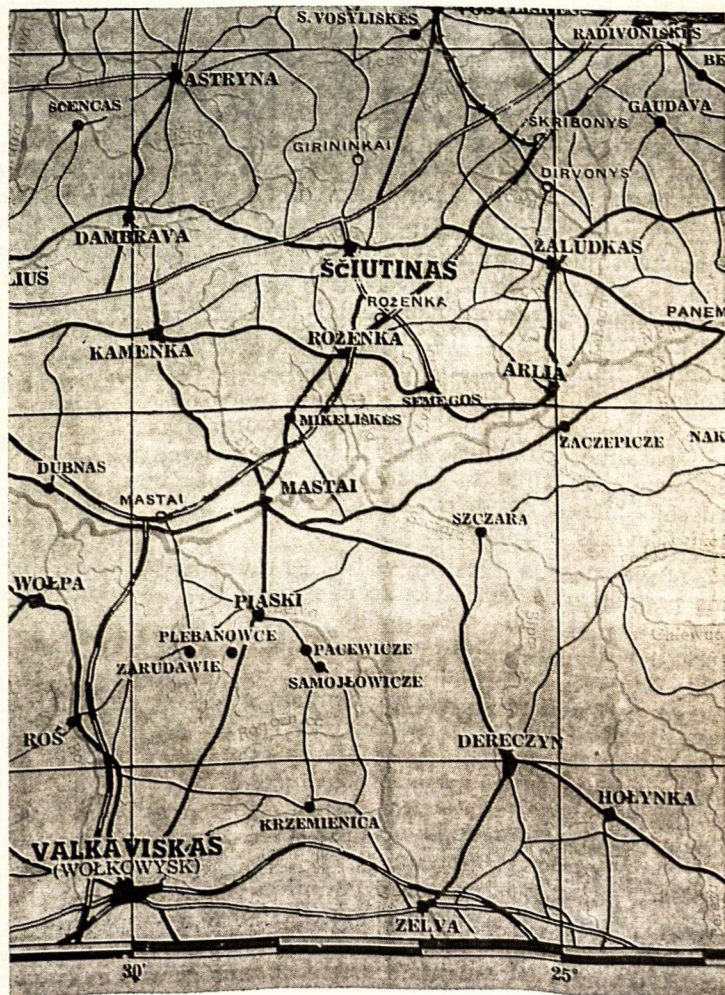
Ats. Mjr. PRANAS MAČIULIS

(Tąsa)

Tą dieną buvo sekmadienis. Jis buvo Ilūkšte sušaukęs socialdemokratų susirinkimą, bet Ilūkšto komunistai tą susirinkimą išvaikė ir jį patį norėjo suimti, tik draugų padedamas pasislėpė. Du jo vienminčius suėmė ir išvežė į Daugpilį. Kunigą Budrį sušaudė. Teismo pasitarimo metu paaiškėjo, jog sušaudytas kun. Budrys yra tikras mūsų teismo nario kar. Budrio brolis, tad kar. Budrys reikalavo, jo brolio mirties kaltininko, Smolskio, mirties. Tokiai būklei susidarius, Smolskio mirties baudmės klausimą teko spręsti balsavimo keliu. Prieš Smolskio mir-

tį pasisakė keturi teismo nariai ir tik vienas už jo mirtį. Buvo aišku, jog be baudmės Smolskio palikti negalima, nes štabas jo nepaleis. Pasiūliau teismui nubausti Smolskį trimis metams sunkių darbų kalėjimo, tikėdamas, kad nusiuntus Smolskį į Panevėžį, jo draugai išsirūpins jį išvaduoti.

Su šiuo mano pasiūlymu teismas sutiko, net ir kar. Budrys nesipriešino. Tad išėjo, kad karo lauko teismas vienbalsiai nutarė nubausti Smolskį trimis metams sunkių darbų kalėjimo. Pulko vadas kar. Glovackis su šiuo karo

Zelva — Nemuno kairys-pietinis įtakas ties Mastų gst., 57 km. augščiau - pietryčiau Gardino mst., nuo Baltvyžio girios žiemryčių nuo Liškiavos, lenk.- vok. Lyskow, mstl. tekanti į šiaurę. Prie jos stovi Zelva miestelis Valkavisko - Slanimo vieškelyje, sena lietuvių gynybos vietovė. Nuo Zelvos žiočių į pietvakarius nueina Lithuania Propria 1566 metų siena. — Žemėlapiinė ištrauka iš 1956 metų J. Andriaus Lietuvos žemėlapiro.

lauko teismo sprendimu nesutiko. Šį teismą jis paleido ir paskyrė naują, persvarstyti byla prieš Smolskį. Po kelių dienų naujos sudėties karo lauko teismas, kar. Laurinaičiui pirmininkaujant, susirinko antrą kartą svarstyti Smolskio bylą. Bet ir šis antrasis karo lauko teismas nerado Smolskį baustiną mirtimi ir patvirtino pirmojo karo lauko teismo sprendimą. Taigi du karo lauko teismai nepasmerkė Smolskio mirčiai. Buvo dar daugiau karo lauko teismų, bet aš jau juose nebedalyvavau, nes po Smolskio bylos, visokiais būdais, stengiausi nebepaulyti į teismo sudėtį.

Pulkui stovint vietoje, o štabui Pakrevnio dvare, buvo gauti nauji pulko etatai. Nauja buvo tikslai, kad, vietoje vienos kulkosvaidžių kuopos, bus trys, prie kiekvieno bataliono po kulkosvaidžių kuopą iš trijų būrių po keturius kulkosvaidžius būryje, arba viso dvylika kulkosvaidžių kuopoje. Taigi batalionas kulkosvaidžiais sustiprėjo. Anksčiau mūsų metu batalione buvo tik keturi kulkosvaidžiai, dabar — net dvylika: kiekvienai pėstininkų kuopai net po keturis kulkosvaidžius. Taigi su naujais etatais kulkosvaidžių ugnis sustiprėjo tris kartus. Taipgi prie pulko buvo priskirta visa artilerijos baterija, kar. Geigos vadovaujama. Kulkosvaidžių centras stovėjo Pakrevnio palivarke, apie vieną kilometrą nuo Pakrevnio dvaro.

Tvarkyti naujus etatus, parenkant žmones, apmokant juos, išgaunant naujus ginklus, arklius ir vežimus, užėmė daug laiko ir darbo. Apie pulko štabo gyvenimą nebuvo laiko patirti, retai kada ten lankydavaus, daugiausia turėjau reikalų su ūkio dalimi. Štabe gyvenimas ėjo savo keliu.

Pulkas, stovėdamas vietoje, persiorganizavo, pašalino trūkumus, gavo naujų papildymų žmonėmis ir ginklais, ypač kulkosvaidžiais ir rugsėjo mėnesį pradėjo galutiną žygį — išvyti bolševikus iš Lietuvos.

Apie rugsėjo mėnesio vidurį gavau įsakymą perkelti ūkio dalį į Obelių miestelį ir dvarą, o pačiam, skubiai vykti pulko štaban. Pulką pasivijau Rotenze Dvare jau Latvijoje, kur gavau įsakymą tučiuojau suformuoti mokomąją kuopą. Gavęs į mokomąją kuopą man pageidaujamus karininkus ir puskarininkius, per porą dienų jau turėjau apie porą šimtų vyrų kuopoje su keturiais jaunesniais karininkais. Pradėjo mokslas, kuris tesėsi neilgai, nes prasidėjo Kalkūnų puolimas, bandant persikelti per Dauguvą ir užimti Daugpilį. Mokomoji kuopa gavo barą į kairę nuo Kalkūnų ir laikyti ryšį su Panevėžio bataliono daliniais, kurie žygiavo iš Ilūkšto Dauguvos upės link.

Žygį pradėome švintant. Apie 9 val. ryto

perkirtome geležinkelį Kalkūnai-Eglaitė ir apie 12 val. jau buvome prie Dauguvos upės. Bolševikų gurguolės traukėsi iš Kalkūnų per abu tiltus (vienas geležinkelio). Mokomos kuopos baras tiltų nesiekė. Atidengę šautuvų ir kulkosvaidžių ugnį bolševikams žalos nepadarėme, nes mūsų ugnis jų nesiekė. Artilerija apšaudė dar tebesilaikančias bolševikų jėgas Kalkūnuose. Už kokių poros valandų prasidėjo masinis bolševikų atsitraukimas iš Kalkūnų. Mūsų artilerija permetė ugnį į tiltus, bet sviediniai krito daugiausia į vandenį. Į tiltus pataikė vos keletas sviedinių. Keletas mūsų kuopų norėjo įkandin bolševikų pereiti tiltus, bet buvo sutiktos stiprios bolševikų kulkosvaidžių ugnies. Nuo mėginimo teko atsisakyti. Tiltai, be nedidelių sužalojimų, liko sveiki. Lietuva nuo bolševikų buvo laisva.

Mūsų dalis prastovėjo prie Dauguvos keletą dienų, nors bolševikai iš Daugpilio tvirtovės mus ir apšaudė artilerijos ugnimi, bet jų šaudymas buvo labai netaiklus, kad mums jokios žalos nepadarė. Latviai pradėjo, antroje pusėje Dauguvos, pulti Daugpilį iš šiaurės, o lenkai gi pradėjo pulti iš pietų. Mūsų pulko prie Dauguvos jau nebebuvo. Pakeitus mūsų pulką Panevėžio batalionu, atvykome į Panevėžį. Panevėžyje galutinai suformavau mokomąją kuopą. Pasikeitė pora jaunesniųjų karininkų, kuriems mokomojoje kuopoje pasirodė per sunku. Iš viso buvome penki karininkai: keturi būrio vadai ir aš — kuopos vadas. Rikiuotės pamokos buvo vedamos aikštėje prie rusų cerkvės, taktikos — miesto laukuose, statutų ir rašybos — klasėse, buvo dėstoma šiek tiek Lietuvos istorijos ir dar Lietuvos geografijos.

ŽYGIS PRIEŠ BERMONTININKUS

1919 metų spalio mėn. pulkas gavo įsakymą žygiuoti į Šeduvą, ten apsistoti ir laukti tolesnio įsakymo. Ūkio dalis ir mokomoji kuopa liko Panevėžyje. Apie lapkričio mėnesio vidurį gavau įsakymą persikelti su mokomąja kuopa į Šaduvos dvarą, kuriame radau ir pulko štabą. Lapkričio mėn. 18 dieną, pulkas gavo įsakymą pradėti žygį prieš bermontininkus ir užimti Radviliškį ir Šiaulius. Pulko kairėje, tai yra pietų pusėje, buvo pirmasis, ar penktasis pulkas. Mūsų dešinėje, tai yra šiaurės pusėje jokių dalinių nebuvo. Gavęs divizijos operatyvinį įsakymą, 2 p. pulko vadas plk. Glovackis davė tokį įsakymą:

I batalionas, majoro Motiejūno-Valevičiaus vadovaujamas, žygiuoja vieškeliu Šeduva-Karčiamos kaimas-Radviliškis-Šilėnai-Zoknių aerodromas-Šiaulių geležinkelio stotis. II batalionas, majoro Laurinaičio vadovaujamas, žygiuo-

ja keliais (palikdamas Radviliškį pietų pusėje) Aleksandrijos dvaras — Šiauliai. III batalionas, kapitono Petručio vadovaujamas, žygiuoja keliais Šeduva — Ginkūnų dvaras ir Gubernijos geležinkelio stotis. Ten susiriša su II batalionu Šiauliuose. Mokomoji kuopa, majoro Mačiulio vadovaujama, žygiuoja Šeduvos miestelis-Karčiamos kaimas kryptimi. Ten apsisotja atsargoje ir laukia tolesnio įsakymo. Perrišimo punktas, šovinių atsargos ir pulko štabas apsisotja Karčiamos kaime. Pradėti žygi lapkričio 20 d. 6 val. ryto.

Apie II ir III batalionų žygius nekalbėsiu, nes šie batalionai niekur nesutikdami pasipriešinimo nužygiavo vykdyti įsakymo.

Svarbiausias ir labai apgailėtinas įvykis atsitiko su I batalionu. Bermontininkai prieš Radviliškį buvo užėmę labai geras pozicijas ir buvo pasiruošę sutikti mūsų dalis. Už kokio kilometro nuo Radviliškių geležkelio stoties, į pietryčius, stovėjo augštas vėjo malūnas. Šį punktą bermontininkai užėmė ir įsistiprino, pastatė sunkiuosius kulkosvaidžius ir minosvaidžius. Priešais save jie turėjo kokių dviejų kilometrų lygumą. Lietuvių puolančios dalys per šį plotą jokiū būdu negalėjo pereiti. Šį malūną puolę, rodos, 1 p. pulko daliniai (nebeprisimenu), buvo bermontininkų suguldyti žemėn ir per visą dieną negalėjo pasistūmėti nė žingsnio. Antrasis bermontininkų atsparos punktas buvo miesto kapinės, kurios buvo šalia vieškelio už kokio pusės kilometro nuo miestelio, ant apvalaus kalnelio. Aplink kapines buvo lygumos, vadinamos žydų ganyklomis, krūmai ir miškelis prasidėjo už kokio pusantrų kilometro nuo kapinių į rytus.

Gavę įsakymą apie pradedamą žygi, batalionų vadai painformavo savo dalinius.

I-jo bataliono vadas mjr. Valevičius vedė savo batalioną sudvejintomis gretomis, jodamas raitas savo bataliono priešakyje. Neišsiuntė jokios žvalgybos, jokios saugos. Bermontininkai prisileidę vorą apie du šimtus metrų iki kapinių, paleido į ją kulkosvaidžių ir minosvaidžių ugnį. Kilo panika ir sužeistųjų aimanos. Batalionas buvo paraližuotas. Drąsesnieji, sugulę į griovius pakelyje, atidarė ugnį į kapines, bet dauguma išsibėgiojo. Pats bataliono vadas buvo sužeistas, sutriuškintas kairiosios rankos kaulas. Du karininkai ir šešiolika kareivių užmušti vietoje, apie keturiasdešimts sužeistų. Kiek jų mirė vėliau neteko sužinoti.

Pulko štabas gerai žinojo, kad Radviliškyje yra bermontininkai ir maždaug kiek jų yra Šiaulių mieste ir Radviliškyje. Už per didelį nepaisymą karo taktikos negalėjo būti toleruojamas I bataliono vadas mjr. Valevičius. Jis, pasveikęs, nebegrižo pulkan. Išėjo į atsargą.

Vėliau dirbo kaip apskrities viršininkas. Daugiausia nukentėjo 1 kuopa nuo kulkosvaidžių ugnies ir 3 kuopa nuo minosvaidžių ugnies. 2 kuopoje buvo pora vyrų sužeistų. Atvykus mokomai kuopai į Karčiamos kaimą, užėmėm ketletą trobų iš vakarų pusės. Kitas palikome kitiems daliniams.

Už kokio pusvalandžio išgirdome stiprų minosvaidžių ir kulkosvaidžių šaudymą. Visa kuopa buvo išskleista ant kalnelio prieš kaimą Radviliškio pusėje. Laukiame pasėkmių. Praslinkus pusvalandžiui pamatėme zovada atlekiant du raitelius. Aš stovėjau ant kelio ir laukiau jų prijojant. Prijogo mjr. Valevičius su savo pasiuntiniu ir sustojo.

— Kas yra, Petrai? — paklausiau.

— Žinai, Pranai, į mano bataliono vorą vokiečiai atidengė iš kapinių kulkosvaidžių ir minosvaidžių ugnį. Batalionas išblaškytas. Aš nevaldau kairės rankos —, atsakė mjr. Valevičius.

— Jok į perrišimo punktą, jis čia pat kaime. Kaip galėjo atsitikti, kad vokiečiai galėjo į vorą šaudyti? — paklausiau.

— Labai paprastai. Mes žygiavome nieko nemanydami, — atsakė mjr. Valevičius.

Pamatęs, jog jam per pirštus teka kraujas, patariau Valevičiui greičiau joti į perrišimo punktą, nes galėjo visas kraujas ištekėti.

Nuėjus mjr. Valevičiui, pakviečiau karininkus ir papasakojau kas atsitiko su I batalionu. Netrukus iš miško pradėjo rodytis bėgliai. Įsakiau savo vyrams neleisti jiems toliau bėgti, bet prijungti prie mūsų. Dauguma jų paklausė. Tačiau kai kurie taip buvo panikos pagauti, kad nenorėjo nė klausyti, net prisiejo pavartoti jėgą. Pradėjo atėdinėti ir bataliono karininkai. Įsakiau jiems tvarkyti savo kuopas.

Apie šį atsitikimą su batalionu pranešiau pulko vadui. Gavau įsakymą sutvarkyti bėgliaus ir laikyti savo žinioje. Temstant pasiunčiau surinkti sužeistuosius ir nukautuosius. Iki vakaro susirinko beveik visi išlikę sveiki kariai. Apie 10 val. vakaro gavau įsakymą su mokomąja kuopa ir I batalionu apeiti Radviliškį iš šiaurės ir rytą, su savo visomis jėgomis, pulti Radviliškio dvarą ir miestą iš vakarų pusės. Sušaukiau savo karininkus ir I bataliono kuopų vadus. Išstudijavę uždavinį iš žemėlapių, priėjome išvados, kad apeiti Radviliškį, einant keliais nuo Karčiamos kaimo iki Radviliškio dvaro, susidarys apie 18 kilometrų. Einant gi tiesiog, per laukus, — maždaug bus 10-12 kilometrų. Nutarėme paimti kaime vadovus, gerai žinančius laukus ir apylinkes, ir eiti tiesiai per laukus iki paskutinio kaimo prieš Radviliškio dvarą, ten apsisototi ir duoti žmonėms porą valandų poilsio iki pradės aušti.

Vadovų kaime neprisiejo imti, atsirado po-

KAREIVIAI

V. KAREIVA

Novelė

— Tas jau blogai. Aš negalėsiu tau duoti strielbos.

— Tai galėtum išmokyti.

— Galėčiau, bet mažai to laiko turiu. Kodėl neprašai Laimutės? Ji moka rašyti.

— Ji manęs nemėgsta. Sako, nesuk man galvos.

— Jei taip, tai žiūrėk, pamokysiu.

Jis pasiėmė popieriaus lakštą ir užrašė jo vardą, pavardę ir dar keletą žodžių.

— Kaip keistai rašosi!

— Rašyk pasižiūrėdamas, kol visą popierių prirašysi. Manau kad visai dienai tau darbo užteks. Na, dabar bėk sau!

— Ačiū! — pasakė vaikas ir išlėkė į kiemą.

Aplakstė visus namiškius, tėvui, mamai ir sesei parodė savo ranka prirašytų žodžių virtinę, kol susitiko su draugais pargenančiais kaimenę.

— Kokį tu čia popierių nešiojies? — klausė vienas.

— Čia, brat, yra mokslas!

— Koks mokslas? Parodyk.

— Lietuviškas. Kareivis sakė, kai išmoksiu lietuviškai pasirašyti, dainuoti ir į koją žengti, tai man strielbą duos.

— Ar tikrai?

— Žinoma!

— Kažin, gal ir mums duotų?

— Gal ir duotų. Reikės paklausti.

— Aš greičiau išmoksiu už tave, pamatysi! — vienas pareiškė pasipūsdamas.

— Ir aš išmoksiu! Kokia čia štukas? — pridėjo kitas.

— Lengva pasigirti, bet kur jūs popieriaus gausite?

— Tiesa! Kur gausime?

— Prašysime kareivio ir viskas!

Visi linksmai klegėdami nusinešė naują šviesų rūpestį į savo šiaudines pastoges. Raštininkas, stebėdamas per atvirą langą, džiaugėsi savo išdaiga.

Ryšininkas pas Norvilį įsirengė tikrą paštą. Dabar jau be kariško lauko pašto siuntų atėdavo ir apylinkės žmonių korespondencija. Tą civilinę tarnybos dalį atidavė šeiminku

ra vyrų mūsų dalinyje, kareivių tarpe, kurie puikiai žinojo apylinkes ir nuvedė iki mūsų tikslo. Kaimą pasiekėme apie 2 val. nakties. Atrodė turtingai, dideli gražūs pastatai ir erdvūs gyvenamieji namai. Deja, pavadinimo nebepamenu. Apsistojome pas Radviliškio valsčiaus viršaitį. Jis pavaišino mus užkandžiais ir papasakojo, kad vakar dieną jis buvo miestelyje. Matė kaip girti vokiečiai vaikščioja apsikabinę žydelkaites, būdami išdidūs ir grasindami lietuviams. Viršaitis taip pat papasakojo, kad Radviliškio dvare yra sandėlininkas, pora raštininkų ir keliolika sargybinių. Prie dvaro pastatų galima prieiti beveik nepastebimai. Jeigu aš noriu, jis duos vadovą, kuris mūsų vyrus slaptai prives prie pat dvaro pastatų.

Šį viršaičio pasiūlymą mielai priėmiau ir juo pasinaudojau. Įsakiau 2-os kuopos vadui su kuopa, kaip mažiausiai nukentėjusiai nuo vakarykščio "pirties", 6 val. rytą paimti vadovą, išžvalgyti apylinkę ir stengtis užimti dvarą. Viską smulkiai pranešti man. Iki pranešimo kiti vyrai tegul ilsisi.

Apie 9 val. ryto gavau pranešimą iš 2-os

kuopos vado, kad dvaras užimtas, tik kuopos viršila sunkiai sužeistas. Vokiečio mesta rankinė granata sprogsi prie viršilos kojų. Metęs granatą vokietis nukautas, kiti gi pabėgo į miestelį. Pastatai rasti pilni karinės medžiagos. Angaruose yra net 12 lėktuvų. Siunčia du vežimus prikrautus karinio turto ir prašo tolesnių nurodymų.

(bus daugiau)

ATITAIŠYMAS

Mano atsiminimuose, KARIO 3-čiame Nr. yra dvi stambios korektūros klaidos. Aprašant Vitkausko sušaudymą, pažymėta, jog jis buvo sušaudytas Kėdainių geležinkelio stoties sandėlyje. Ištikrųjų turi būti: "Tą patį vakarą teismo sprendimas buvo ir įvykdytas Kėdainių geležinkelio *sodelyje*." Antroji klaida — kur kalbama apie pulko užimtą barą nuo geležinkelio linijos iki Antalieptės, apie 7 km ilgio. Turi būti: "Užėmėm barą nuo Eglaitės geležinkelio linijos per augštumas ir kaimus Antazavė, Antalieptė iki Dusetų ežerų, apie 60-70 km. il-gumo." *Pranas Mačiulis*

dukterei Agnei, kuri pavakariais laiškus išskirstydavo ir išdalindavo. Privedus telegrafo-telefono liniją, darbo buvo užtektinai. Ryšininkas daugiausia ir budėdavo prie aparatų. Jis toje savo įstaigoje ir dirbo, ir naktimis miegojo. Valgė, gi, pas šeimininkus.

Saulė leidosi per vasaros dangų, atsišviesdama nuo Nemuno liepsnų spinduliais. Tikrai dabar tyliai degė kareivio ilgesys atsiminimuose. Laiškai, laiškai, laiškai — — — Tik jis neturi kam laiško parašyti.

Agnė praėjo pro langą grįžusi iš laukų. Sustojo pravirose duryse, kaip ta pasakų laumutė ir šypojos.

— Ar nepasiilgai manęs? — klausė.

— Labai. Prašau į vidų.

Ji apžvelgė kambarį, pasiėmė šluotą ir pradėjo šluoti.

— Vyrai vis reikalingi paslaugos, — juokavo.

— Ačiū, Agne! Nežinau, ką daryčiau be tokios geros talkininkės. Tu man kaip dovana! — Ar tikrai?

— Tikrai.

Mergina peršlavė grindis, pataisė lovos antklodę ir pasuko kalbą:

— Tas jūsų vadas puikus vyras.

— Žinoma puikus! O ką jis tau padarė?

— Jis visiems daug padarė.

Ryšininkas atsistojo, paėmė jos rankas virš alkūnių ir smalsiai žvelgė į akis.

— Gal jau įsimylėjai? — paklausė.

— Jo žmona gal atvažiuos . . .

— Tu jau ir tai sužinojai?

— Ar uždrausta?

— Ne, be abejo, ne! Tiktai — — —

— Kas? Tiktai — — —

— Agne, tu man labai reikalinga. Jau buvau pradėjęs džiaugtis, o tu kažką šneki.

— Pavydi — pasakė ji ir blykstelėjo akimis.

— Nė trupučio! Žinokis . . .

Jis paleido jos rankas ir nusisuko.

— Labanaktis! — ji šuktelėjo ir išėjo.

Ryšininkas vėl atsistojo prie stalo. Pradėjo dėlioti popierius rytiniam paštui. Kažkoks graudulys maudė širdį. Argi reikėjo taip tai merginai sakyti? Asilas ir viskas!

Agnė nuėjo per kiemą į klėtį. Po valandėlės išėjo palikus atviras duris, atsistojo ant prieklėčio. Pradėjo niūniuoti, pasirėmusi smakrą ant rankų. Tyliai, tyliai . . .

Kareivis irgi išėjo į kiemą. Priėjo ir atsistojo greta. Uždėjo dešinę ranką jai ant peties ir pakuteno plaukų sruogą prie ausies.

— Ar pyksti? — paklausė.

Mergina nekrustelėjo. Tik žvelgdama tiesiai į darželio žydinčius jurginus niūniavo pradėtą melodiją.

Kareivis dar švelniau prašė:

— Būkime geruoju . . .

Agnė atsigrižo šypsodama.

— Ar visada taip susidraugauji? — klausė.

— Visada.

— Ir visur atrandi po merginą?

— Nevisur. Kartais atrandu, bet kitokią ir kitaip.

— Kaip?

— Taip! — atsakė ir paėmęs jos galvą pačiuoju į skruostą, paskiau į lūpas.

— Taip tai įdomiau.

— Argi tau patinka? — nustebė kareivis.

— Žinoma!

— O mano tėvas kartą sakė, nebučiuoti, jei nemanoma su mergaite eiti ligi galo.

— Tai kodėl tėvo neklausai?

— Tėvas dar sakė, kad meilė turi būti tikra ir vaisinga.

— Aš jau seniai to laukiu, — atsakė ir numetusi jo ranką pakilo ir įėjo į klėtį. Atsigrižo tarpduryje, pažiūrėjo. Žvilgsnis buvo svaiginantis. Kareivis pasekė ją ir uždarė duris iš vidaus.

Pro klėties langelį sriuveno žiogų čirškėjimas ir praretinta laukų griežlės daina.

Klėtis kvėpėjo vidrykščių sausais žiedais, o mergaitė — jaunyste. Ji vis glostė kareivio plaukus, kartkartėmis prisisiurbdama lūpomis prie veido. Jos rankos buvo draugiškai minkštos. Visa kaito švelniu svaigumu.

Kareivis bučiavo jau aprimusią mergaitę ir sakė:

— Tu esi nuostabi.

— Manau, kad visos tokios . . .

— Tu esi švelni ir drąsi!

— Negaliu bijoti. Pagaliau, kas gi taip jau skaitosi su merginomis karo laikais. Galėjo dar blogiau atsitikti, jei į svetimas rankas bučiavo patekusi. Tu esi saviškis ir tave myliu. Tu irgi manęs reikalingas esi, sakei. Taip ir mama sakė.

— Ir mama sakė! O kaip tada, kai reikės man tave palikti?

— Tai kas? Argi aš viena tokia? Juk ir vadas žmoną paliko, ir daugelis kitų. Jei bijosime, mūsų nė vieno neliks. Visus karas išskins, jei niekas negims. Aš pasiryžau priimti viską iš Dievo per meilę savo tautai. O tu visgi gal mane atminsi — — —

— Agnele!

— Joneli, mielasis mano . . .

Raštininkas netikėtai susilaukė per daug darbo. Jam tik reikėjo prasidėti su tuo Jurgiuoku! Jau nebegalėdavo gatvėje pro vaikus prasi- mušti — visi prašėsi į "vaiską" priimami. Jis turėjo visiems tą patį atsakymą: išmokite lietuviškai rašyti, dainuoti ir į koją žengti.

Vieną kartą, kai apspito jį būrys vaikų vos tiktai kieman pasirodžiusį. Kad pradės dainuoti — “nešiojau, nešiojau ant pečių strielbelę”...

— Nutilkite, pagaliau! — šaukė raštininkas,

— Užteks to, ką gatvėje sudainuosite!

— Mes jau mokame! Ar ne, kareivėli?

— Tai gerai.

— Mes dabar norime popieriaus.

— O kur dėsite?

— Mokysimės rašyti.

— Tai labai gerai. Tiktai popieriaus negaliu duoti.

— Duok, duok! Nors kiek duok.

— Gerai, duosiu vėliau. Dabar ant smėlio rašykite.

— Gerai. Tik neužmiršk popieriaus!

Kambarin sugrįžus, leitenantas ir sako:

— Vaikine, tu jau baigi man visą batalioną sumobilizuoti. Kur patalpinsi tiek savo kariuomenės?

— Atleisk, vade! Man tikrai tie vaikai rūpi.

— Matau.

Jie žiūri į mane su tokiu naiviu pasitikėjimu, kaip į kokią stebukladarį. Jiems rodosi, kad aš visko turiu ir galiu duoti.

— Gali, — patvirtino vadas.

— Tamsta juokies, vade! O man jau tikra problema.

— Žinau, — atsakė leitenantas, — ir man gaila kad mažai dabar galime tau padėti. Palauk, atvyks daugiau kareivių sargybai prie tilto. Susitvarkysime. Aš pakalbėsiu su bataliono vadu, gal tau teks čia tikrą mokyklą įsteigti.

— Ačiū tamstai, vade! — sušuko nudžiugęs kareivis, — Tai mano slapta svajonė!

— Pasistengsime, kad svajonė taptų tikrove. Matau, kad esi vertas paramos. Turi kažkokį talentą.

— Tai mano tikėjimas.

— Tavo tikėjimas tai tavo gyvenimo prasmė. Garbinga dėl tėvynės dirbti ir aukotis. Seniai suprantu, kad mums niekas nieko neduos, ko patys nepadarysime. Gamta veltui nieko neduoda. Žmogus turi dirbti, tauta turi dirbti, kad gyventų. Tiktai dėl to mes ir esame čia, kad savo karalių žodį pakartotumėm, kad plieninę tautos valią pareikštumėm. Aš pasirinkau jus tris su savimi šiam žygiui, žinodamas, kad manęs neapvilsite. Jūs kol kas suprantat mane be žodžių.

— Taip, tamsta vade!

— Gerai. Dabar tik pareigų neapleisk ir viltį turėk.

Paėmęs paspaudė draugiškai kareivio ranką.

Po savaitės raštininkas jau prikėlė prie Daugėlos seklyčios lentą su užrašu “Gojelių Pradžios Mokykla”. Viršuje, apskritime, lėkė baltas

Vytis, karalių ženklas. Viskas buvo kareivio raštininko ranka ir širdimi sukurta. Vaikai nešėsi sąsiuvinius ir abėcėles šūkaudami dainų žodžius. Rodėsi, kad užkeikta pasakų šalis iš po amžių miego atbudo visoje savo buvusioje grožybėje.

Jau buvo atvykę daugiau kareivių. Jie tik pernakvojo kaime ir nuėję prie tilto įsirengė būstinę. Vadas visą laiką buvo su jais, turėjo dar įrengti žieminį bunkerį, turėjo viską žinoti ir matyti. Vadas dar patvarkė taip kad raštininkas leistų priešpietinį laiką savo mokyklai, o vakarinį laiką skirtų kuopos tarnybai. Jis taipgi turėjo padėjėją žiniaraščiams daryti.

Raštininko džiaugsmui nebuvo krašto.

Vieną vakarą, kai būstinės vyrai buvo išleidę į kalbas apie tėviškes ir šeimas, kai vienas po kito žodžiais audė gražiausius savo namiškių paveikslus, minėdami seseris, žmonas ir vaikus, raštininkas prasarė:

— Aš jau turiu dvidešimt du.

— Tai švėskime tavo sukaktuves, — prisišoko maistinininkas.

— Brolau, tu nežinai. Aš turiu ne dvidešimt du metus, o vaikus.

— Vaje, koks tu vikrus! — nusistebėjo vienas iš būrio.

— Blogiausia yra tai, — dėstė raštininkas, — kad vienas nebeįstengiu jais rūpintis.

— Kas mums darbo? — atsiliepė kitas.

— Darbo neprašau, bet jei taip sumestumėte po penkinę nuo algos, būtų vaikams knygų.

— To betrūko! — sušuko daugelis.

Vienas, vyresnio amžiaus kareivis, kuris daugiausia šnekėjo apie vaikus, pakilo ir sakė:

— Taigi, tik to betrūksta! Mūsų pinigų, tų purvinių popiergalių, kurie mums čia tik ariškai pirkti tetinka. Jei tas jaunuolis tiek daug atidavė vaikams, tai mums būtų gėda pašykštėti keletos mažų banknotų.

— Tiktai ne gudų vaikams! — kažkas užkirto.

Kareivis nenusileido:

— Sakai, gudų vaikams! Vyrai, mes pagalvokime! Juk dar kaikurie iš mūsų tėvų, net žemaičiuose gimę, težinojo tiek tiktai, kad jie katalikai. Mes, jų vaikai, šiandien esame sąmoningi lietuviai, kareiviai, savanoriai. Tai atsitiko todėl, kad panašūs į mūsų raštininką mus mokė, kad mūsų dėdės ar vyresnieji broliai mus ginklu gynė ir mokesčiais šelpė. Aš sakau, vyrai, būkime globėjai kad ir gudų vaikams, o jie bus mūsų. Jie bus kaip nuosavi vaikai. Pagaliau jie ir atskilo nuo mūsų ne savo valia, o per priešų veiklą, prieš kuriuos ir mes čia stovime. Dabar, vyrai, viens, du trys! Marš prie piniginių!

PIRMOJI JŪRŲ GALYBĖ — KRETA

A. ŽYGMANTAS

(tąsa)

Apie 1400 m. pr. Kr. mitinis herojus Cadmus su savo žmonėmis atvyko, greičiausiai, iš Kretos į Thebus. Kadangi kadmiečių atsiradimas Thebouse yra vienalaikis su Knoso žlugimu, tai spėjama, kad jie yra buvę bėgliai iš Kretos.

Maždaug tais pačiais laikais, kai Cadmus pasiekė Graikijos pusiasalį, į Argolidės kraštą atvykęs kitas herojus Danajus, mitinis Egipto brolis. Su juo atvykę jo 50 dukterų ištekėjusių už 50 Egipto sūnų. Manoma, kad šitas Danajus yra buvęs kretiečių vadas, tarnavęs samdiniu Egipto faraonui. Susikivirčijęs su juo, Danajus su savo kariais ir šeimomis, kurių tarpe buvo ir egiptiečių, paliko Egiptą ir įsikūrė Argolideje.

Egipto istorikas Manethas mini Danajų, kuris, mirus faraonui Ichnatonui, bandė užimti jo sostą, bet Egipto kariuomenės vadas Harmais (arba Harmhabas) jį išvijė. Harmhabas faraonų sostan įžengė 1346 m. pr. Kr. Taigi spėjama, kad, negalėdamas grįžti į sunaikintą Kretą Danajus išvyko į Argolidę.³⁶

Kadangi visoje saloje daugiau nebebuvo įtvirtinimų, kurie galėtų priešintis Mino galiai, jam jau nebereikėjo jų ir Knose. Išorinį saugumą jam laidavo jo galingas karinis laivynas.

Mino rūmai Knose buvo sudaryti iš daugybės kambarių, prieškambarių, salių ir koridorių, kuriuose svetimas lankytojas lengvai ga-

lėjo paklysti. Manoma, jog tie rūmai ir yra tas mitinis labirintas, pavadintas pagal dviašmenį kirvį 'labrys', Kretos valstybingumo ir gal religijos simbolį.³⁰

Kai kurių istorikų nuomone Knoso ir Fais-to rūmai galėjo būti ne karaliaus, bet religiniai, kulto centrai. Todėl jie ir nebuvo įtvirtinti, nes ir kitos žinomos graikų šventovės Didymeion, Paphos, Delfai ir Olimpia nebuvo įtvirtintos.³⁷

Dvaro dailininkai piešė karalių pasipuošusių leliją, augštesnę už kitus žmones, lyg kokį šventąjį, saugomą grifonų, kai iššios eisenos svetimųjų kraštų pasiuntinių nešė jam savų valdovų dovanas. Puikūs ilgi kardai, išpuošti režiniais, buvo skirti Knoso karaliui, jo ministrams ir dvariškiams.

Tokia puiki civilizacija negalėtų išsivystyti saloje be nuolatinio santykiavimo su užjūrio kraštais; ji buvo jūrinės galybės produktas.

(Kretos vyravimas Aigėjo jūroje graikų padavimuose yra ankštai rišamas su tuo didžiuoju jūrų valdovu Minu. Homero poemose Minas vaizduojamas achajų valdovu Kretoje, valdžiusiu XIII a. pr. Kr., t.y. dvi kartos prieš Trojos karą. Tačiau, iš antros pusės, pasiūstas nedidelis skaičius Kretos laivų (80) į Trojos karą, palyginus su kitų graikų valstybių (pav. Tesalija — 220), nerodytų didelės Kretos jūrinės galybės to karo laikais.¹¹)

Vytai susižvalgė ir nusijuokdami traukė pinigų ir metė į jo kareivišką šalną. Susidarė geras pluoštas banknotų. Prinešė prie raštininko ir įteikė, sakydamas:

— Geros sekmės linkime!

— Ačiū, vyrai! — sušuko jis ir ėmė spaudyti jų rankas.

Visi jautėsi dar daugiau vienybėje susijungę.

Raštininkas greit išrašė į Vilnių ir Kauną seniai planuotus užsakymus, o ryšininkas, neužilgo, jau savo pašte, sulaukė siuntos. Ten buvo vadovėliai, sąsiuviniai ir pieštukai vaikams ir keletas lietuviškų laikraščių. Didžiausią išpūdį kaimynams darė "Karys", lietuvių karių laikraštis su aprašymais ir vaizdais iš Gojelių padangės, prabilęs protėvių šventa kalba.

Kareivis, kurs tą vakarą taip karštai apie

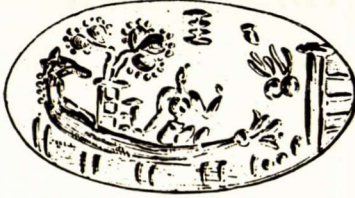
svetimus vaikus kalbėjo ir pinigus mokyklai surinko, nežinojo, kad jo prakalba buvo jo paskutinė. Po keletos dienų jis žuvo sargybą eidamas.

Naktis buvo labai tamsi. Jis išgirdo prie tilto kažką šlamant, lyg būtų žeme velkamas kažkoks daiktas. Priėjęs pastebėjo du vyrus, velkančius dėžę.

— Kas tenai? — paklausė griežtai.

Nesulaukęs atsakymo kareivis paleido šūvį. Tada iš priešos pusės pasipylė automato kulku srovė. Kareivis krito. Atbėgą vyrai iš būstinės, rado jį vos gyvą. Kol parnešė ir numirė. Prie tilto vyrai atrado dėžę minų, pažymėtų, Made in U.S.A., bet nebepruoštą sprogti. Vyrai nusikeikė ir pradėjo ruošti laidotuvėms.

(Bus daugiau)

Ziediniai antspaudai iš Kretos, vaizduoja religines scenas ir tų laikų jūrinius laivus

Tradicijos sutinka, kad kretiečiai savo karo laivyno pagalba viešpatavo visoje Aigėjo jūroje. Išnaikino piratus, kolonizavo daugumą Kikladų salų ir, nors ir imdavo iš saliečių duoklę ir žmones laivų įguloms, tačiau, kur jie įsikurdavo, ten įvesdavo iki tada dar negirdėtą gerovę. Tą pakankamai įrodo visur salose pasklidęs miestų vardas Minoa. Tokie miestai būdavo dažniausiai jūrinės bazės ir prekybos vietovės. Net ir Graikijos žemyne yra apščiai miniečių kolonijų žymių.

Tukididas mini, kad Minas paprastai siūsdavo vietininkais į kolonijas savo sūnus. Taigi žemyno kolonijas valdė kariniai vadai, kurie pripažino Mino vyriausią valdžią. Iš jų, pagaliau, galėjo išsivystyti ir nepriklausomi karaliukai dinastai, kurie įsikūrė Mikėnų Graikijoje, o dinastai, galimas dalykas, vadinosi tiranais. Tai ne graikiškas žodis. Jis galbūt kilęs iš Lydijos miesto Tyra ar Tyrha, gal iš tirenėčių ar iš jų didvyrio Tyrhenos vardo. Tyrha reiškia bokšta ar įtvirtintą vietą. Pagaliau, Tirintas buvo didžiulės tvirtovės vardas. Taip iš karinio vado galėjo išsivystyti valdovėliai-tiranai. Dar ir iki dabar tironas reiškia valdovą, be teisėtai paveldėtos valdžios ir religiška nepalaimintą. Tai blogos reikšmės žodis, nes atstovauja jėgos vartojimą, o pradžioje jis reiškė dar ir svetimųjų valdžią.

Taip Mino galia įnešė tvarką ir įstatymus į Aigėjo pasaulį tada, kai ten viešpatavo įvairūs valdovėliai, piratai, kurie nuolatos vaidijosi ir plėšikavo. Tačiau ne visos tradicijos kalba tik apie gerąją Mino valdžios pusę. Būta žmonių, kurie jo nekeitė. "Matyti, kad ne visi žmonės noriai priėmė 'tironų' viešpatavimą. Kretos talassocratija turi ir savo tamsiąją pusę. Megaroje vaikai drebėdavo iš baimės, pasakojant jiems apie jūrinę kalę Skilą, pririštą prie Mino laivo. O Maratono lygumoje niekad nebuvo pamiršti Minotauru padaryti sunaikinimai ir duoklės vergais jo priverstos duoti."¹⁵

Kretiečiai garbino Didžiąją Motiną, gamtos deivę Rheą. Ji buvusi Kretos Zeuso motina, iš kurio Minas vedė savo kilmę ir valdžią. Jos didysis simbolis buvo dviašmenis kirvis.¹

"Seniausiais laikais buvo manyta, jog akmeniniai kirviai buvo žaibai nukritę iš dangaus, ir todėl jie yra dieviškos galios matomi indai. Vokiečiai juos vadino Donnerkeile, o graikai, žiūrint laikotarpio, vadino keraunia, arba astropeleikia. Ta viršgamtinė galia vėliau buvo perkelta ir žalvario kirviui, ypač dviašmeniui kirviui, vadinamam labrys. Simbolis žaibo, kuris skaldo miško medžius, dviašmenis kirvis, visų pirma, yra mirties priemonė. Kaip ginklas jis žmogaus rankai suteikia viršžmogiškos jėgos, kuri gali valdyti ir sunaikinti gyvybę. Kaip aukojimo įrankis jis yra pilnas dievybės, kuri per jį yra sujungiamas su žmonėmis. Jis yra šventas įrankis par excellence. Taigi, dar ilgai po to kai geležis buvo atrasta, žalvarinis kirvis vis dar tebeliko pastovus įrankis aukotojo rankose. Taip kirvyje yra sutelkta viskas, kas yra dieviška audroje, žmogaus kraujuje ir žudomose aukose."¹⁵

Nuo to laiko, kai kretiečiai atrado metalus, jie gaminosi dviašmenius kirvius ir religiniams tikslams. Daug jų yra randama kapuose. Dažniausiai tokių kulto kirvių dydis yra toks kad praktiškam vartojimui jie netinka. Jie dažnai gaminami iš vario, švino, sidabro arba iš steatito. Kartais jie yra mažučiai, o kai kur nepaprasto dydžio: 1.30 m. ant 60 cm., tik višškai plokšti.

Kultinis dviašmenis kirvis paveiksluose dažnai jungiamas su kitų kulto daiktų, augalų ir gyvulių vaizdais, o ypač su buliaus-Minotauru. "Minotauras yra šventas gyvulys par excellence. Ginklas, kuriuo išliejamas jo kraujas ir nugalimi jo ragai, perima jo karingą jėgą ir veislingumo galią, kad perduotų ją žmonėms. Taigi jam priskiriama idėja, kuri savo pagrinde turinti vyriškosios jėgos idėją"¹⁵

Toks dviašmenis kirvis, kaip religinis simbolis, yra žinomas ir Azijoje. Jis yra Karijos ir Lydijos kraštų dievo rankose. Hititų Tešubas ir Doličės Zeusas, vienas raitas ant liūto, kitas ant buliaus, abu yra iškėlę kirvius. Šitie dievai yra giminingi Mesopotamijos dievui Adad-Ramanui, kurio ženklas yra vienašmenis kirvis.

(Bus daugiau.)

LIETUVIŲ VETERANŲ S-GOS "RAMOVĖS" DEŠIMTMETIS

A. RĖKLAITIS

Sąjungos dešimtmetis sukako 1960 m. balandžio 2 d. Tačiau ši sukaktis tada nebuvo švenčiama nei minima. Sąjungos centro valdyba tą minėjimą nutarė sujungti su Sąjungos skyrių atstovų suvažiavimu, kuris yra šaukiamas š.m. gegužės 26 ir 27 d.d. Čikagoje, Jaunimo centre.

Paskutinis skyrių atstovų suvažiavimas buvo sušauktas 1956 m. birželio 30 ir liepos 1 d.d. taip pat Čikagoje. Tada, ano suvažiavimo metu, buvo atžymėta ir Sąjungos 5 metų sukaktis.

Šių metų suvažiavimas turės istorinės reikšmės keliais požiūriais, būtent: jis įvyksta Lietuvos atgimimo didžiojo poeto dainiaus Maironio metais — tautos ryžto ir kovos dvasios atnaujinimo metais; pirmą kartą išieivijoje prie naujai pastatyto paminklo bus suvažiavimo iškilmingai pagerbti žuvę dėl Lietuvos laisvės ir mirę ramovėnai; iškilmingojo posėdžio metu bus suvažiavimui pristatyti ir pagerbti Sąjungos garbės nariai, savo darbais nusipelnę Sąjungai ir, pagaliau, bus atžymėtas Sąjungos dešimtmetis. Ta proga suvažiavimo garbės svečiams bus įteikta A. Rėklaičio paruošta ir Vi Vi (Vi-jeikių) leidyklos gražiai atspausdinta knyga "LIETUVIŲ VETERANŲ SĄJUNGOS RAMOVĖS PIRMAS DEŠIMTMETIS 1950-1960". Dalyviai ir svečiai turės galimybę tą knygą įsigyti suvažiavimo metu.

Kartu su ramovėnų suvažiavimu įvyksta, tuo pat metu ir toje pat vietoje, ir L.D. Kng. Birutės Karių šeimų Moterų d-jos skyrių atstovų suvažiavimas. Tų dviejų suvažiavimų rengimas vykdomas Čikagos ramovėnų ir birutininkių vardu ir bendra talka.

Į suvažiavimą bus kviečiami mūsų diplomatinio ir konsularinio korpuso atstovai, likę gyvieji Vasario 16 d. Akto signatarai, veiksniai, augštoji dvasiškija, LB vadovybė, įvairių lietuvių patriotinių organizacijų atstovai, meno-dainos atstovai, lituanistinių mokyklų darbuotojai, spaudos-radio atstovai, visuomenininkai bei biznieriariai.

Pirmą suvažiavimo dieną, vakare, Jaunimo centro didžiojoje salėje, įvyks pobūvis-banketas.

Centro organai pateiks suvažiavimui Sąjungos dešimtmečio trumpą apžvalgą-apyskaitą ir konkretų veik-

los planą ateičiai. Ateities veiklos darbus suvažiavimui teks vispusiškai išdiskutuoti ir priimti tokį planą, kurį Sąjunga pajėgtų įgyvendinti. Planas turėtų apimti tokius darbus, kurie stiprintų mūsų organizaciją ir būtų labiausiai naudingi lietuvių bei išlaikyti ir Lietuvos laisvės bylai ginti. Kiti svarbesni suvažiavimo darbai būtų: Sąjungos statuto papildymas bei pakeitimas, savišalpos ir premijų fondų statutų tvirtinimas, KARIO rėmimo suaktyvinimas, naujų centro organų rinkimas, veiklos gyvinimas, narių pareiškimo kėlimas ir kiti Sąjungą liečią reikalai.

Viena iš jautriausių, gyvybinių problemų yra Sąjungos stiprinimas. Tai 3-jų klausimų problema, būtent: 1) naujo prieauglio, baigusio karo tarnybą įvairiose valstybėse išieivijos metu, Sąjungon pritraukimo galimybių ir būdai, 2) senų mūsų karių, dar į ramovėnų eiles neįsijungusių, verbavimas Sąjungon ir 3) finansų klausimas.

Skyrių narių susirinkimuose šie ir kiti panašūs klausimai iškildavo. Jie buvo nagrinėjami, svarstomi. Ypač stengtasi išsiaiškinti kodėl Lietuvos kariuomenės buvę kariai-puskarininkiai ir eiliniai gausiau neįsijungia į Ramovę. Neįsijungimo pagrindinis motyvas esąs, kad Ramovė tėra tik karininkų organizacija. Toks tvirtinimas yra tik pigus pasiteisinimas tų, kurie yra atšalę savo tautai ir negalvoja dėtis į bet kokią kitą patriotinę lietuvių organizaciją. Tiesa, nepriklausomoje Lietuvoje buvo karininkų Ramovė. Bet čia, išieivijoje, visi lietuviai kariai, be turėtų laipsnių skirtumo, gali būti Ramovės nariais, jei prašosi priimami ir atitinką statuto nuostatams. Yra Sąjungos skyrių, kur dauguma narių yra buvę eiliniai ir puskarininkiai. Pavyzdžiui, Manchesterio skyriuje yra tik vienas karininkas. Skyrius gan skaitlingas ir pavydingai veikia. Panašiai sudėtis yra Niagaros Pus. ir Memmingeno skyriuose. Visuose skyriuose be karininkų yra didesnis ar mažesnis skaičius puskarininkų bei eilinių. Sąjunga žymiai sustiprėtų, jei, dar iki šiol neįsijungę Sąjungon mūsų kariai, tai padarytų ilgai nelaukdami ir tuo būdu prisidėtų prie mūsų tautai naudingų darbų, kuriuos Sąjunga vykdo ir ateity vykdyt.

Jaunojo prieauglio įtraukimas Sąjungon yra vienas iš sunkiausių klausimų. Suvažiavimas turės tarti savo žodį tuo reikalu. Su šiuo klausimu kyla ir lietuviybės klausimas. Jei jaunas lietuvis karys bus susipratęs patriotas, jis, išėjęs atsargon, galės greičiau apsispręsti už Ramovę, negu už Amerikos Legioną, nors pastarasis jį gali vilioti privilegijomis bei medžiaginiais plusais. Juk lietuvis patriotas turėtų žinoti, kad jo dvasiniai turtai, savo tautos idealai, meilė ir pareigos jausmas savo tėvų žemei, jį labiau iškelia, jo asmenybę labiau stiprina. Betkokios abejotinos privilegijos ar menkaverčiai medžiaginiai priedai jį neturėtų atitraukti nuo lietuviško kelio. Tačiau tokias asmenybes reikia pradėti auklėti-ūgdyti nuo mažų dienų ir nuolat šeimoje, lituanistinėse mokyklose, lietuviškoje visuomenėje ir aplinkumoje.

Finansai visų darbų pagrindas. Be pinigų nieko padaryti negalima. Turėkime realių sumanymų bei siūlymų, kaip tektų telkti pinigus ateities Sąjungos darbams realizuoti. Mano manymu ateities svarbesni darbai būtų šie:

1) Išleidimas Lietuvos karo istorijos populiaraus veikalo.

2) Sąjungos įstojimas į LB Fondą su nemažiau kaip \$1000.00 įnašu.

3) \$3000.00 premijos paskyrimas autoriui, kuris parašytų literatūrinį veikalą (romaną, apysaką), iškeliant Lietuvos kario herojiškumą ir pasiaukojimą tėvynei-Lietuvai.

4) \$1500.00 premiją dailininkui, kuris nupieštų didingą paveikslą iš Nepriklausomybės kovų meto, vaizduojantį Lietuvos kario (karių) didvyriškumą.

5) Sutelkti \$1000.00 ir šiais Maironio metais įteikti kaip ramovėnų dovaną LB lituanistinėms mokykloms remti.

6) Ir toliau remti Lietuvos Laisvės Kovų invalidus ir lietuvių jaunimą.

Būtų labai gera, kad skyrių atstovai, kurie bus deleguoti į suvažiavimą, turėtų skyriuose aptartus ir paruoštus savo skyrių siūlymus visais čia paminėtais klausimais.

Linkėtina, kad šis suvažiavimas, įvykštąs Maironio metais, praeitų Maironiška dvasia, mūsų dvasinio atgimimo ir kovos už tautos laisvę ženkle.

LIETUVIAI KARIAI! laisvajame Pasaulyje

Prič kiek laiko Chicagos gyven-tojus pasiekė žinia, kad treilerijoje, nuo krosnies dujų, miegodamas mi-rė laivyno karys Bernardas Janavi-če, 24 m, ir jo sūnus 1 m. Ten pat miegojusi jo žmona, nubudus ry-tą, rado vyrą ir sūnelį mirusius. Eernardas, lietuvių tėvų sūnus, lan-kė šv. Panelės Marijos Gimimo pa-rapijos mokyklą, vėliau lankė Illi-nois universitetą. Po to stojo savano-rių į laivyno aviaciją ir ten tar-navo. Mirė Millington, Tenn., bazė-je, į kurią tik buvo neseniai atvy-kęs iš laivyno bazės Quonset Point, R.I.

A. a. Bernardas laivyne išbuvo ke-turis metus ir buvo instruktoriumi.

Lt. Col. Sigmund Tarvidas iš 322-nd Log. Command, būdamas Fort Lee, laisvalaikiu mėgsta rinkti vi-sokius retus suvenirus.

JAV aviacijos kpt. E. Milaukas iš Cicero, dabar gyv. Kalifornijoje, perskaitęs knygą "Palik ašaras Mask voje", pasiūlė ir kitiems savo pa-žįstamiems. Knygą jau perskaitę apie 20 karininkų. Visi jie reiškia didelį nusistebėjimą Sov. Sąjungos žiaurumu.

Sargybų kuopos sukaktis

(E) Kovo 2 d. 4204 — seniausioji lietuviška Sargybų Kuopa iškilmin-gai paminėjo savo 15 m. sukaktį. Atsilankė daug augštų amerikiečių karininkų, lietuviškų organizacijų at-stovų, vokiečių ir buv. lenkų centro viršininkai. Menininkai pajvairino kruopščiai parengtą programą.

Šios kuopos vadas — kpt. J. Ma-tulaitis. Ji buvo įsteigta 1946 m. gruodžio 15 d. Manneime — Kae-fertal. Kelis kartus perkelta, paga-liau įsikūrė Uhlerborne, netoli Main-zo. Kuopai vadovavo devyni buvę Lietuvos kariuomenės karininkai. Iš pradžioje buvusių 276 vyrų šiandien beliko du. Kuopoje ligi šiol tarnavo 1,360 vyrų. Keturi vyrai yra daly-vavę 1949 m. Berlyno oro tilte. 1950 m. dalinys, birželio mėn. minėda-mas išvežimų sukaktį, dvi dienas ba-davo ir sutaupyta maistą pasiuntė pabėgėliams į Berlyną.

1956 m. kuopa pasiuntė aukas vengrų pabėgėliams ir šiais metais — Hamburgo potvynių aukoms. Kas mėnesį renkamos aukos Vasario 16 gimnazijai ir kt. lietuviškoms orga-nizacijoms. Minėjimo šventėje svei-kinio VLIKo Vykd. Tarybos pirm. J. Glemža ir PBL Vokietijos Krašto V-bos pirm. kun. Br. Liubinas.

1946 m. Wiesbadene karo audros Vokietijon atbloktieji mūsų invali-dai vėl atgaivino Laisvės Kovų In-validų Draugiją. Ši organizacija yra skirtingo pobūdžio nuo kitų. Kai ki-tos savo narių skaičiumi auga didė-ja, tai ši kasmet mažėja. Dabar šios draugijos centras yra JAV. Valdybą sudaro šie invalidai: pirm. Br. Tvar-kūnas, vicepirm. J. Kiaunė, sekr. K. Dobilas. Draugijos tikslas — rūpin-tis savo narių šalpa ir globa. Nedi-delio skaičiaus atsidūrusių tremty-je Lietuvos laisvės kovų invalidų pa-dėtis yra sunki. Šiuo metu jų teliko šiaapus geležinės uždangos tik 22, nes 3 mirė. JAV gyvena 15, Vokietijoje 3, Austrijoje 1, Zelandijoje 1 ir Ka-nadoje 1. Beveik visi jie yra Vyčio Kryžiaus kavalieriai.

Rimas Zukauskas, atitarnaves ka-riuomenėje 26 mėnesius (Chemical Corps, Arkansas valstybėje), vasa-rio 6 grįžo į Brooklyną. Jis yra bai-gęs Kolumbijos universitete architek-tūrą ir dabar įeško darbo.

Dr. L. Giedraitienė, dirbanti Vete-ranų ligoninėje E. Northport, L.I. N.Y., veteranų administracijos buvo išsiųsta specialiems post graduate kursams į University of Michigan, Ann Harbor, Mich.

Psk. W. Raslavičius, kurio tėvai gyvena Chicagoje, tarnaujans mari-nuose, laimėjo šaudymo pirmenybes marinų trečioje divizijoje, Okinavos saloje. Savo divizijai jis dabar at-stovaus šaudymo rungtyne Havajų salose, kur susitinka geriausi armi-jos ir laivyno šauliai.

PAS DON VARNO POSTO VETERANUS

— Don Varno Amerikos Legijono postas Chicagoje kovo mėn. 6 d. sa-vo namuose buvo surengęs Užgavė-

nių vakarą nariams bei svečiams. Čia atsilankė apie 100 žmonių, ku-rie smagiai praleido laiką.

— Jack Jatis-Juozaitis, pasitrau-kus Gordon Gudui, išrinktas naujuo-ju posto komandieriumi. Reikia pa-žymėti, kad J. Jatis buvo pačiu pir-muoju šio posto komandieriumi, o vėliau 15 metų ėjo įvairias kitas pareigas. Jis taip pat veikia ir ki-tose lietuvių organizacijose ir yra aktyvus demokratų darbuotojas ame-rikiečių tarpe.

— Posto vėliau neišai, kaip ir ankstesniais metais, taip pat ir šie-met gražiai pasirodė Chicagos liet. bendrame Nepriklausomybės šventės minėjime, įvykusiame vasario mėn. 18 d. Vėliau neišai dažnai pasirodo ir kituose lietuviškuose bei amerikie-tiškuose parengimuose.

....— Metinė posto vakarienė su šo-kiais įvyko kovo mėn. 17 d. (šv. Patriko dieną) Kolumbo Vyčių salė-je. Dalyvavo apie 200 žmonių.

— Anthony Yuknis yra vienas iš darbščiujų posto narių, kurio laišk-us Lietuvos klausimais dažnai ran-dame amerikiečių spaudoje. Jis taip pat rašo apie posto veiklą amerikie-čių bei lietuvių laikraščiuose. Be to, iki šioliai daug darbavosi ir Lietu-vos Vyčių organizacijoje. 4 metus jis redagavo (kartu su E. Šulaičiu) L. Vyčių Skyrių "Draugo" dienraštyje.

TRIMITO GARSAMS NUTILUS

Paskutinis "Tremties Trimito" nu-meris KARYJE išėjo 1960 m. spalio mėn., o jo redaktorius V.A. Mantau-tas po pusmečio, t.y. 1961 m. balan-džio mėn., "Kario" Nr. 4 atsisakė nuo redagavimo. Pažymėjo, kad nu-matoma išleisti TRIMITĄ atskiru leidiniu, syki ar pora sykių į metus. Taip pat prašė šaulių vienetų, kad visas korespondencijas siuntinėtų se-sės K. Kodatienės adresu. Neįtikė-tina, kad dėl redaktoriaus pasitrau-kimo turėjo sustoti "Tremties Trimi-tas". Prisimena dr. V. Kudirkos ei-lėraštis MANIESIEMS: "Jeigu aud-ra ištikus verstų stulpą vieną iš tų, kurie prilaiko jūsų namo sieną, na-mas negrius — iš baimės jūs neiš-lakstykit, tik vieton ano stulpo tąją pačią dieną tuoj kitą statykite!"

Vienas iš "Tremties Trimito" skai-tytojų P. Dirkis ("Karys" 1961, Nr. 6) tuo reikalu parašė straipsnį. Ta-čiau jam nebuvo žinomos tikrosios sustojimo priežastys. Tuo atžvilgiu šaulės moterys liko patvaresnės ir tęsė "Šaulę Tremtyje". Laukta pasi-rodant TRIMITO atskiru leidiniu. Praslinko metai, jau ir kiti, bet Tri-mito garso nesigirdi. Tuo klausimu laukta ir LŠST Centro Valdybos pa-sisakymo.

RAMOVĖNAI LIETUVOS
GENERALINIO KONSULO DR.
PETRO DAUŽVARDŽIO
PAGERBTUVĖSE.

Lietuvių išeivių sostinėje Čikagoje, š.m. kovo 18 d. 5 val. po pietų, Jaunimo Centro didžioje salėje, įvyko įspūdingas pagerbimas-aktas Lietuvos generalinio konsulo Dr. P. Daužvardžio 35 metų konsularinės-diplomatinės tarnybos ir 25 metų tos tarnybos Čikagoje sukakčių proga. Pagerbimą surengė tarporganizacinis komitetas. Į iškilmės atvyko iš Washingtono Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas. Susirinko virš 400 konsulo gerbėjų. Čia buvo dvasiškija su vyskupu V. Brizgiu priešakyje, asmeniškai konsulo bičiuliai, įvairių lietuvių organizacijų, meno ansamblių, grupių, chorų ir spaudos atstovai su foto ir filmų aparatais. Ponų Daužvardžių atžalynas-vaikai ir anūakai, susėdę prie atskiro stalo, arti garbės prezidiumo, kreipė visų dėmesį. Rengimo k-to pirm. K. Drunga, trumpu sveikinimo žodžiu atidarė konsulo pagerbimo banketą-aktą. Iškilnių programą gražiai ir gyvai vedė dr. S. Eiežis. Programa pradėta JAV ir Lietuvos Himnais, kuriuos sugiedojo solistas A. Brazis, pritariant publikai. Invokaciją skaitė vysk. V. Brizgys.

Šiose nepaprastose iškilmėse gausiai dalyvavo ir Čikagos veteranairamovėnai su centro valdybos pirm. prof. S. Dirmantu. Ramovėnai konsulą pasveikino šio turinio laišku:

“Lietuvos Generaliniam Konsului Dr. Petruui Daužvardžiui.

Didžiai Gerbiamas Pone Konsule! Laikome sau didelę garbę ir malonę pareiga visų veteranų ramovėnų vardu pareikšti Tamstai, didžiai gerbiamas Pone Konsule, karščiausias ir nuoširdžiausias mūsų sveikinimus ir linkėjimus Tamstos 35 metų diplomatinės-konsularinės tarnybos ir 25 metų tarnybos Čikagoje sukakčių proga.

Šią Nepriklausomos Lietuvos valstybės tarnybą Tamsta vykdei ir vykdei su dideliu pareigos jausmo supratimu, su visišku atsidavimu mūsų tautos reikalams, su pilna, neišsekama, energija, su nuostabiu taktu ir sugebėjimu. Todėl lai mums bus

Su praeitų metų paskutiniu metu meriu “Šaulė Tremtyje” redaktorė K. Kodatienė pasitraukė iš redaktorės pareigų. KARIO skylyje šiais metais nesimato šaulių organo. Nutilo Trimito garsai. Centro valdybai reikėtų pabusti iš miego ir stoti į pozityvų darbą o šaulių vienietai parems.

O. Žadvydys

leista šia nepaprasta proga pareikšti Tamstai lietuvių kario nuoširdžią lietuvišką padėką.

Negalime nepasidžiaugti faktu, kad ir šio krašto Vyriausybė, įvertindama Tamstos darbą, praeitais metais suteikė Tamstai generalinio konsulo titulą.

Lietuvių išeivių sostinei Čikagai yra didelė garbė turėti šiame poste Tamstą taip nuoširdžiai darbu atsidavusį, taip šauniai Lietuvos reikalus atstovaujantį ir laisvės bylą sumaniai ginantį.

Linkime Tamstai sveikatos, ilgiausių metų, sėkmės ateities darbuose ir Augščiausiojo palaimos.”

Sveikinimą pasirašė L.V.S. Ramovės centro v-bos pirm. prof. S. Dirmantas ir sekr. A. Rėklaitis. Atskirą sveikinimą įteikė ir ramovėnų Čikagos skyrius.

Iškilmingo akto metu konsulo žmonai, poniai Juzei Daužvardienei, jos vardinių išvakarėse, Čikagos ramovėnų vardu A. Rėklaitis, asistuojamas birutininkės G. Musteikienės, įteikė raudonų rožių puokštę.

Pagrindinę kalbą pasakė didysis visuomenininkas R. Skipitis. Be jo, kalbėjo St. Pieža, čia gimęs lietuvis, vienas iš Chicago's American laikraščio redaktorių, ALTo pirm. L. Šimutis ir Amerikos LB pirm. J. Jasaitis.

Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas, tardamas ilgesnį žodį, vaizdžiai ir taikliai apibūdino jubilato dr. P. Daužvardžio asmenybę ir jo pasišventimą tarnybai ir Lietuvos reikalams. Kalbėtojas pabrėžė, kad Dr. P. Daužvardis yra ne tik konsulas, diplomatas, bet gilus ir nuoširdus lietuvis patriotas, pasišventęs visuomenininkas. Per savo kietą darbą ir nepalaužiamą energiją jis, čia, šiame krašte, baigė augštuosius mokslus ir turi teisių daktaro laipsnį. Jis dirba pasišventęs Lietuvos labai ir garbei, sau nesiekdamas nei garbės, nei pagyrimo. Jis yra nuoširdus visų lietuviškų reikalų įkvėpėjas ir rėmėjas. Santykiuose su visuomene, kartais labai sunkiose, nervuojančiose sąlygose, jis sugeba šaltai laikytis. Jis kuklus ir visuomet taktiškas. Jį pažįsta visų svarbesnių amerikiečių laikraščių redaktoriai bei spaudos atstovai. Konsulas greit ir taikliai reaguoja į visas spaudoje pasirodancias iškraipytas ir tendencingas žinias apie Lietuvą. Jo straipsniai tokiais atvejais randa vietą amerikiečių, ypač Čikagos, dienraščių puslapiuose.

Dr. D. Daužvardis įsigijo įvertinimą ir pagarbą ne tik plačios lietuvių visuomenės bet ir kitataučių. Konsulo žmona, ponija J. Daužvardienė, yra žinoma uoli lietuvių tautos tradicijų ir kultūros sklaidėja

amerikiečių tarpe. Ji taip pat yra konsulo dešinioji ranka tarnybiniuose reikaluose. Kalbėjusieji labai gražiai apibūdino ir įvertino jos puikią ir nuoširdžią veiklą Lietuvos laisvinimo ir lietuviybės baruose.

Meninę pagerbtuvių programą atliko solistai R. Mastienė ir A. Brazis. Pianinu palydėjo muz. J. Byanskas.

Jubilatas, savo ir ponios vardu, nuoširdžiai padėkojo už suruoštas pagerbtuves, visiems už atsilankymą, o sveikinusiems už sveikinimus ir linkėjimus.

Pabaigoje Jaunimo Centro direktorius tėvas dr. J. Kubilius, S.J. akcentavo mintį, kad jėzuitai sutartinai dirba su dr. P. Daužvardžiu ir lietuviškomis patriotinėmis organizacijomis lietuviybės išlaikymo darbą. Linkėjo sėkmės ateičiai.

Tai buvo tikrai kultūringas ir augšto lygio mūsų gerbiamo gen. Konsulo dr. P. Daužvardžio ir jo ponios pagerbimas. Jubilatas gavo didžiausius glėbius sveikinimo laišku bei telegramų iš atstovybių, konsulatų, įvairių organizacijų, bei pasikirų asmenų šio krašto ir užsienio.

A.R.

Gerb. Redakcija:

Skaitydamas P. Dirčio korespondenciją iš Čikagos (KARYS Nr. 3, 1962 m. beveik supykau. Nesu karys, nei ramovėnas, tačiau manau, kad skyrius, kurio trečdalis nerenumeruoja savojo organo, neturėtų kalbėti apie KARIO sukarinimą, pirma pats nesukarjės, ar nesuramovėjęs (kaip jums patinka).

Man KARYS labai patinka ir laikau jį labai augšto lygio ir pernelyg sukarintu žurnalu. Man asmeniškai būtų tik maloniau matyti jame daugiau straipsnių iš meno ir kultūros srities. Dr. V. Sruogienės straipsnis apie Notimerą, tai dar niekad negirdėta naujiena. Kad tik daugiau tokių žinių istorikai atrastų! Susidomėjau ir straipsniu apie Kretą. Tokių rašinių nerasi šiandien mūsų spaudoje. Tik kam autorius tą, daugiau kultūrinį, straipsnį, “sukarino”. Vieton to karingo titulo galėjo duoti “Seniausia Europinė kultūra Kretoje”. Ar tai vis tik tam kad įtikti tiems karingiems ramovėnams, kurie KARIO neskaito?

Tame pat straipsnyje kalbant apie finikiečius, man rodo, visai kitaip kalba garsusis istorikas Wells. Jo Outline of World History, be abejo, jums yra žinomas...

Dovanokite už šias pastabas.

J. Berentavičius

Detroitas

PAGARBA SAVANORIUI

Kalbininko prof. K. Kepalo nuveikti darbai ir jo veikla lietuvių tautos labui yra verta pagarbos. Jo nueitas kelias įdomus, turiningas, ne rožėmis klotas, bet tai kieto darbo, kovos ir pasiryžimo kelias.

Kazys Kepalas gimė 1891 metais vasario 16 d. (sen. stil.) Petraukos kaime, Kamajų valsč., Rokiškio apskrityje iš tėvų ūkininkų Simano Kepalo ir Julijos Šlapelytės Kepalienės. Kūdikystę praleido pas savo tėvus kaime. Paaugęs vasarą ganė savo tėvų bandą. Žiemomis, tarpais, gyveno pas savo motinos brolius Šlapelius, kurie Kazį išmokė lietuviškai ir rusiškai skaityti ir rašyti. Ir tik sulaukęs 12 metų, ir tėvams nusprendus Kazį leisti į mokslus, jis buvo atpalaiduotas nuo bandos ganymo ir išvežtas į Mintaują pas p. Didžiulienę-rašytoją (kuri pasirašinėdavo slapyvardžiu Žmona), kurios dukrė Aldona turėjo paruošti Kazį į gimnaziją. 1903 m. Kazio motinos brolis Jurgis Šlapelis, medicinos studentas, pasiėmė Kepalą su savim į Maskvą bet kitais metais jis vėl buvo grąžintas pas p. Didžiulienę į Mintaują. Ten gyvenamas Kazimie-

ras susipažino, su tuo laiku Mintaujoje gyvenusiais, lietuviams moksliniais ir jų veikla. Jo dėdė Jurgis Šlapelis, baigęs medicinos mokslus 1905 m. apsigyveno Vilniuje ir Kazį vėl pasiėmė pas save. Kaip paaugęs jis jau nebegalėjo įstoti į pirmąsias gimnazijos klases, o be to, rusų valstybinėse gimnazijose žem. klasėse nebebuvo ir vietos. Tad 1908 m. Kazys išlaikė egzaminus į penktą klasę privačioje Pavlovskio gimn., kurioje baigė 6 klases ir 1910 m. persikėlė jau į rusų valst. antrąją Vilniaus gimnaziją, kurią 1912 m. baigė ir tais pat metais rudenį įstojo į Petrapilio universitetą — istorijos filologijos fakultetą, ir ten mokėsi iki 1915 m. Kilus Didžiajam karui Kazys sugrįžta į Lietuvą, apsigyvena Vilniuje ir, rusams traukiantis iš Vilniaus, nebėga į Rusiją, bet pasilieka Vilniuje. Čia jis stoja į Vilniaus lietuvių eiles dirbti švietimo ir tėvynės vadavimo darbą.

Lietuviams inteligentams Vilniuje kilo didelis ir sunkus klausimas: ką daryti? Ar likti Vilniuje, ar bėgti į Rusijos gilumą, ko rusai reikalavo? Buvo nuspręsta pasidalinti. Dalis in-

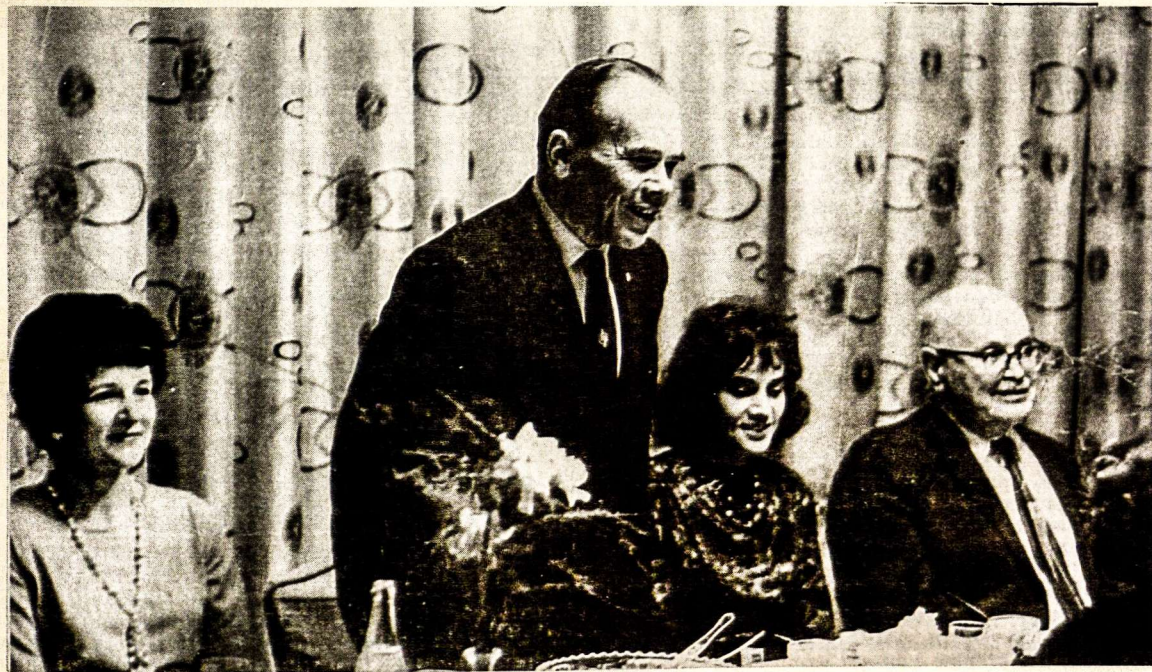
telligentijos, su jaunesniaisiais moksleiviais, kuriems dar negrėsė rusų kariuomenės tarnyba nutarė vykti, o didelė dalis inteligentų su dr. Basanavičium, A. Smetona, S. Stulginskiu, M. Biržiška, kun. Rainiu, kun. Dogeliu, studentai: Gaidelionis, Grajauskas, M. Bagdonas, Gylis ir daug kitų, o su jais ir Kazys Kepalas, pasiliko Vilniuje. Likę lietuviai skubiai organizavosi švietimo ir kultūros, o taip pat, ir krašto vadavimo reikalams.

Darbas virė. Buvo suorganizuotas Vilniuje Karo pabėgėliams šelpti komitetas. Įsteigta "Ryto Draugija" ėmėsi lietuvių švietimo darbo. Jos tikslas buvo pasiruošti steigti reikalingas lietuviams gimnazijas, seminarias ir kitas mokyklas, ir paruošti mokykloms lietuviškus vadovėlius ir įvairias mokslo priemones. Rusams pabėgus iš Vilniaus, buvo įsteigta Pirmoji lietuvių gimnazija ir pedagoginiai kursai, kurie skubos keliu turėjo paruošti taip reikalingų mokytojų. Darbo buvo daug visiems, tik trūko pasiruošusių mokytojų. Juos turėjo pavaduoti studentai. I Vilniaus Lietuvių gimn. direktorius M. Biržiška K. Kepalą pakvietė lotynų kalbai dėstyti. Eidamas mokytojo pareigas ir jausdamas stoką knygų Kazys parašė pirmąjį lotynų kalbos vadovėlį gimnazijoms.

1918 m. Vokiečių Karo Vadovybė (Obost) pareikalauja Kepalą vokiečių kalbos vertėju į Kauną. Dirbdamas šį darbą, bet, kaip buvęs mokytojas žinodamas, kad gimnazijoms trūksta vadovėlių, jis išvertė Sančurskio lotynų kalbos sintaksę ir, iš rusų kalbos, Ivanovo senovės istorijos knygą. Tai buvo didelis darbas ir didelė pagalba gimnazijų mokytojams ir mokiniams.

K. KEPALAS SAVANORIS

1918 m. karui einant į galą vokiečiai pakriko. Kepalas atspalaidavo nuo vertėjo darbo ir atsидūrė žemaitijoje Karklinėlių kaime ir dirbo liaudies mokytojo darbą, bet neilgai. 1919 m. pradžioje pasigirsta Lietuvos balsas iš Vilniaus, šaukiąs vyrus stoti savanoriais ginti ir vaduoti Tėvynę. Dabar arba niekuomet — ragino savanorius M. Sleževičiaus Ministerių Kabineto atsišaukimas į lietuvių tautą. Išgirdęs tą balsą Kepalas palieka mokyklą ir drauge su kitais žemaičių vyrais skuba į Kauną savanoriais. Susisiekimą geležinkeliais, karo sutrukdytas ir ci villiams buvo neprieinamas. Savanoriai vyksta važiuoti arkliais ir po 4 dienų varginančios kelionės, vasario mėn. 14 d. pasiekė Kauną ir įstojo į Kauno komendantūros mokomąją kuopą. Jau kovo mėn., kaip stu-

Prof. Kazio Kepalo 70 metų amžiaus minėjimas: virš iš k.: A. Kepalaitė, K. Kepalas, J. Šlepetytis, J. Kiaunė (skaito Jubilato gyvenimo apybraižą), Z. Raulinaitis ir L. Virbickas. Apač. iš k.: M. Raulinaitienė, dr. S. Sužiedėlis (taria Nuotraukas darė Vytautas Alksnis)

dentas, Kepalas buvo iškomandiruotas į Karo mokyklą. Po daug vargo ir nemiego naktų ir atstovėtų nemaža valandų su šautuvu, 1919 m. liepos mėn. 6 d. jis baigė Karo mokyklą ir gavo pirmąjį karininko laipsnį "Karužas", kuris vėliau buvo pakeistas leitenantu.

KEPALAS KARININKAS

Atlikęs mėnesį praktikos artilerijos pulke ir, kaip buvęs studentas, ėjęs gimnaz. mokytoju pareigas, Kepalas paliekamas prie Karo mokyklos lektoriumi lietuvių kalbą ir karo istoriją dėstyti. Jis dirba ir išleidžia II ir III Karo mokyklos laidas. 1920 m. Kepalas perkeliamas į neseniai suorganizuotą prie Vyr. štabo Karo Mokslo skyrių "Kario" redaktoriaus padėjėju, o jau 1921 m. skiriamas "Kario" laikraščio redaktorium. Atsiradus Vyr. štabe naujų ir skubių darbų, 1922 m. Kepalas, kaip kalbų žinovas, skiriamas versti į lietuvių kalbą naujus kariuomenei statutus. Tuo pat metu jis dirbo ir Terminologijos Komisijoje ir yra autorius terminų "puskarininkas" ir "karužas", bet pastarasis mūsų kariuomenėje, gaila, neprijėjo.

Be savo tiesioginių pareigų Kepalas bendradarbiauja ir rašo kalbotyros ir istorijos klausimais "Kariui", "Mūsų žinynui", "Vairui" ir kitiems žurnalams.

1922 m. Kaune, Mokytojų Profes. sąjunga įsteigė suaugusiems gimnaziją, kurios direktoriumi plk. lt. V. Biržiška. Kepalą pakvietė mokytoju lotynų kalbai, o vėliau ir psichologijai ir logikai dėstyti. Kaip mokytojas Kepalas buvo kietas kaip titnagas, griežtas ir savotiškas. Šyktus pažymiais. Jis sakydavo, kad penketukui moka tik Dievas, mokytojas žino ketvertukui, o mokiniai tik trejetukui, na, dar gal su pliusu. Jo klasėje buvo daugiausia kariškių, kai kurie iš jų buvo augštesnio laips-

nio ir pareigų. Kepalas niekam išimčių nedarydavo. Turėjo savotišką nusistatymą. Jei su kuriuo iš savo mokinių susitikdavo sekmadienį karininkų Ramovėje ir pasivašindava, tai jau, žinok, kad pirmadienį šauks atsakinėti pamoką. Jis rusiškai sakydavo "liubiš katatsia, liubi sanožki vozit" (mėgsti slidinėti — mėg ir rogutes vežioti). Mokiniai visa tai žinodami nepykėdavo, bet tik stengdavosi rasti išeitį.

KEPALAS VĖL STUDENTAS IR MOKYTOJAS

Mūsų nepriklausomo gyvenimo pradžioje visose srityse trūko cenzuotų ir patyrusių darbininkų. Dėl to daug kam teko pačiam mokytis, o tuo pat metu ir kitus mokytį. Todėl ir Kepalas, norėdamas būti cenzuotu mokytoju, 1924 m. pradėjo lankyti Lietuvos universiteto humanitarinių mokslų fakultetą.

Ištarnavęs 5 metus Lietuvos kariuomenėje, 1925 m. Kepalas pasinaudojo lengvata ir Lietuvos Prezidento buvo atleistas ir kariuomenės augštajam mokslui baigti. Išklaušęs universiteto kursą, išlaikęs nustatytus egzaminus ir parašęs diplominį darbą, 1926 m. Kepalas gavo diplomą ir tais pat metais u-to Tarybos buvo išrinktas lotynų kalbos lektoriumi universitete, kuriame dėstė iki 1932 m.

1927 m. Kepalas vedė ir turi sūnų ir dukrą Aldoną, kylančia pianistę. Sukūręs šeimą ir turėdamas daugiau rūpesčių kūrė mažiau, bet vis tik rado laiko ir kūrybai. Parašė gimnazijoms lotynų kalbos vadovėlių, išvertė Kvinto Horacijaus Flakko giesmes (odes) su komentarais ir žodynėliu.

Bolševikams okupavus Lietuvą ir panaikinus gimnazijose lotynų kalbą, Kepalas dėstė rusų kalbą. Prie vokiečių, vėl lotynų kalba buvo leis-

ta. Artėjant bolševikams prie Lietuvos antrą kartą, Kepalas su šeima paliko Lietuvą ir pasitraukė, iš pradžios į Austriją, o vėliau į Vokietiją. Ir Miunchene, 1945 m., lietuvių stovykloje įsteigus lietuvių gimnaziją, Kepalas joje dėstė lotynų kalbą iki 1949 m. kai išvažiavo į Ameriką. Čia atvyko rugsėjo mėn. ir būdamas ne pilietis ir menkai mokąs anglų kalbą, mokytojo darbo negavo ir turėjo dirbti fizinį darbą fabrike iki ištarnavo pensiją.

Ir pensininku būdamas Kepalas nenusėdi be darbo, bet yra judrus bendruomenininkas ir nepalistas kultūros darbininkas. Jis priklauso Amerikos lietuvių bendruomenei, Ramovės Sąjungai, Amerikos lietuvių legiono Dariaus ir Girėno Postui ir kitom organizacijom. Jis nuolatinis žurnalo "Karys" bendradarbis ir redakcijos darbininkas. Išvertė iš graikų kalbos Herodoto istorijas, iš lenkų kalbos buvusio lenkų karo atašė Mitkievič-Zoltek atsiminimus, iš lotynų kalbos Henrico Latvio Livonijos kroniką, kuri turi didelės vertės mūsų istorija, ir dar rašo.

Žodžiu, Kepalas yra nenuilstama plunksnos žiurkė, kurs graužia lapą po lapo ir vis kuria naujus veikalus.

Kepalas, kaip patriotas ir atsida- vęs lietuviškos kultūros darbu vis- ras, yra mums visiems, savo vaikams, o ypač mūsų jaunimui pavyz- dys.

Kario redakcija ir Ramovėnai įvertindami jo darbus sveikino Kazimierą, linkėjo dar ilgų ir našių metų ir įteikė kuklią dovanėlę, aukso plunksną.

Valio Kazimierai! Gyvuokite dar il- gus metus ir nepailsk darbe. Šian- dien mūsų pavergtoji Tėvynė reika- lauja lietuvių vienybės, ryžto, ištver- mės ir darbo iš visų, senų ir jau- nų, net ir pensininkų.

Savanoris J. Kiaunė

PROF. KAZIO KEPALO 70 METŲ AMŽIAUS MINĖJIMAS

KARIO redakcijos rūpesčiu, kovo 31 d., Liet. Atletų Klube įvyko redakcijos nario prof. K. Kepalo pagerbimas. Sukakties minėjimas buvo gerokai suvėluotas, nes profesorius, ne tik peržengė 70 metų, bet jau atšventė ir 71-mus metus.

Papuoštoje ir jaukioje atletų salėje, už vaisėms parengtų stalų su- sėdus, minėjimą 8 v.v. atidarė Z. Raulinaitis. Jis priminė jubilato dabartinę talką KARIUI ir jo dirbamus didesnius literatūrinius darbus. Prieš keletą metų profesorius išvertė iš graikų kalbos Herodoto Istori-

jas, pernai baigė versti iš lotynų kalbos Livonijos Henriko Kroniką, o dabar verčia Dusburgo Prūsų Žemės Kroniką. Visi tie jo darbai yra didelio masto ir didelės svarbos mūsų tautos istorijai ir mokslui. Jie nebuvo spėta įvykdyti Nepriklausomaj Lietuvoj, todėl tenka juos dabar atlikti, kad ir sunkiose sąlygose, tremtyje. KARYS deda pastangas tuos veikalus paruošti spaudai ir artimiausiais metais juos išleisti.

Tuo pat metu Z. Raulinaitis pasveikino K. Kepalą šios jo sukakties proga KARIO bendradarbių ir skaitytojų vardu.

Pilną profesoriaus gyvenimo apy-

braižą, įdomiai parengtą, davė J. Kiaunė. Jis kalbėjo apie jubilatą, kaip apie kolegą ir buvusį savo mokytoją. Jo paskaita dedama šiame KARIO nr. ištaisai.

Pagerbus sukaktuvininką Ilgiausių Metų giesme, sveikino Lietuvos korusulas A. Simutis. Jis prisiminė profesorių kaip buvusi savo lotynų kalbos mokytoją. Įrodydamas, jog K. Kepalas sugebėjo savo mokinius gerai išmokyti lotyniškai, p. Simutis padėklamavo ištikus posmus lotyniškų eilėraščių.

Plk. J. Šlepetys sveikino ramovė- nų vardu ir įteikė bendrą Ramovės sk. ir KARIO dovanėlę — parkerį,

kuris turėtų pakeisti, jau gerokai atšipusią, senąją plunksną, nes linkėjo profesorui dar daug rašyti.

Dr. S. Sužiedėlis sveikino kaip buvęs profesoriaus mokinys dar istorinėje Vilniaus lietuvių gimnazijoje. Jis pavaizdavo kaip jie, moksleiviai, norėdami palankiai nuteikti savo lotynų kalbos mokytoją, pamokų metu lotyniškai giedodavo mišparus.

Lietuvių Atletų Klubu vardu sveikino klubo vicepirmininkas J. Rūtenis. Bičiuliškai sveikino inž. plk. A. Novickis, Dariaus ir Girėno posto vardu — J. Kaunas. Raštu sveikino — plk. E. Kraunaitis, A. Diržys ir J. Audėnas.

Besivaizdinant ir beklausant sveikinimų laikas greitai bėgo. Pagaliau teko ir jubiliatui tarti žodį. Trumpai padėkojęs sveikinusiems, paminėjęs, atstatant Lietuvos kariuomenę savo darbą karinių terminų komisijoje, sukaktuvininkas pareiškė, jog dirbo tiek kiek galėjo ir sugebėjo, o kiek pajėgs tai dar veiks Lietuvių Bendruomenės ir ramovėnų tarpe.

Pabaigai, J. Rūtenis paskaitė iš "KARIO Kronikos", tai progai parašytą eiliuotą kūrinių, apie K. Kepalo pagerbimą.

Į jaukų ir greitai prabėgusį minėjimą, be minėtų sveikinusių, atsilankė profesoriaus dukra, žinoma mūsų pianistė, Aldona Kepalaitė, ramovėnai, ponios ir grupė sukaktuvininko bičiulių, viso apie 40 asmenų.

PASKAITA NEW YORKO RAMOVĖNŲ SUSIRINKIME

Kovo 24 d. L.A. Piliečių Klube Brooklyne įvyko mėnesinis ramovėnų susirinkimas. Eilę klausimų aptarus, buvo išrinkti atstovai į Ramovės suvažiavimą: skyriaus p-kas J. Šlepetys ir Z. Raulinaitis.

Svečias, p. Stasys Jakštas skaitė paskaitą iš lietuvių ir lenkų kovų pietinėje Sūduvoje 1920 m. S. Jakštas ta tema rašo studiją KARIUI ir yra surinkęs apščiau medžiagos tam, Lietuvai taip pražūtingam, įvykiui nušviesti. Verta pažymėti, jog paskaitininkas ne vien tik sužymėjo chronologinius įvykius ir jų pasėkmes, bet nagrinėjo ir jų priežastis. Jo studija bus bene pirma didesnio masto apie, taip vadinamas, Suvalkų Operacijas, mėginant nustatyti tas pagrindines priežastis, kurios privedė prie Sūduvos netekimo ir, to pasekoje, net, galimas dalykas, ir Vilniaus. Studija žada apimti politinę, strateginę ir taktines situacijas.

S. Jakštas, be literatūrinių šaltinių, naudojasi ir lietuvių, bei lenkų gyvųjų, tų įvykių, liudininkų parodymais.

SIS BEI TAS DĖL KARIO NR. 1.

Nekrologai su fotografijomis užima visą trečdajį KARIO. Aišku, kitaip ir būti negalėjo. Etkus buvo ilgametis KARIO darbuotojas ir redaktorius pavaduotojas. Jis to pilnai užsipelnęs. Nekrologai duoda vaizdą (supratimą) apie jo asmenybę. Fotografijose atsispindi kuklus bei nuoširdus, tikras lietuviškas pasakutinis atsisveikinimas. KARIO viršelis pasidabinęs gėdulu.

Toliau metėsi į akis dr. V. Sruogienės — "Karalius Notimeras". Straipsnis istoriškas. Pagal turimas galimybes, vispusiškai išnagrinėtas. Tokį straipsnį džiugu ir malonu skaityti. Skaitydamas pailsi.

B. Balčiūno — "Atominis karas — visuotinis". Straipsnis atrodytu rimtas, gerai apdirbtas. Bet tas išsireiškimas... "rezultate pastaruju laiku eilės susprogdintų atominių bombų ir pasklidusių radio aktyviųjų nuosėdų, amerikiečių tarpe atsirado posakis, — geriau raudonas, negu lavonas. Kitaip tariant galutinės priemonės, tiesioginiai ir nepanaudojamos, bet gąsdinimais, žmonių masėje dalinių rezultatų atsiekia"... Karys Nr. 1 (1378), psl. 13. Brooklyn 1962. Ar ne per daug drąsiai pasakyta, kad amerikiečių tarpe atsirado posakis, — "geriau raudonas, negu lavonas"? Tie, kurie valstybės prezidentui reiškia pasitikėjimą, o tokių yra 78%, ir tie, kurie pasitiki savimi ir skaitosi su tikru amerikonišku "aš", tie taip nesako. Kurie šitą posakį vartoja, jų yra labai ir labai maža mažuma. Esu įsitikinęs, kad šis posakis yra importuotas, bet ne Amerikos Suvienytų Valstybių žmonių masės padaras. Prokomunistinis elements sumaniai ir energingai naudoja jį propagandos tikslams, o silpnabūdžiai, silpnavaliai ir bailiai pradeda pusiausviros netekti. B.

"Better red than dead" — posakis prieš gerą pusmetį nuskambėjęs per Amerikos spaudą, tikrai ne B. Bal-

čiūno išrastas (ar "per daug drąsiai pasakytas"). Tą jau ir laiško autorius dasiprato. Šis posakis atsirado Anglijoje, gimęs, bene savižudiškojo pacifisto, lordo Russello bendraminčių ratelyje, buvo "eksportuotas" į lietuviškoji Amerikos spauda, žinoma, su atatinkamais komentarais. B. B. savo straipsnyje tik išryškino tokių "lozungų" greitą paplitimą ir psichologinę žalą.

J.A.V. gyvenantiems, ne visiems atrodo, kad Kennedy turi 78% pasitikėjimo. Tokiam teigimui prieštarauja prezidento išrinkimas trupmeniška persvara prieš Nixoną. Red.

*

...duokite man straipsnių apie Vytautą Didįjį, jo motiną Birutę, Algirdą, Kęstutį. Tai buvo tikri lietuviai ir didi. Ką tie puslenkia Narovičiai ar Bieliaskiai? Juk jie savęs net lietuviais nelaikė! Kokį įkvėpimą gali gauti iš tų sulenkėjusių, ar sugudėjusių... Argi jų pavyzdžiai padės mums Lietuvą prikelti?

R. Keturauskas, Detroitas

Ne viena jau proga Redakcija pasisakė, kad visas Lietuvos istorijos laikotarpis turėtų būti lygiai brangus kiekvienam lietuviui. Apnešti lenkiškomis ar maskoliškomis dulkelėmis lietuviai, turėtų būti išaiškinti ir pristatyti toki, koki jie ištikrųjų buvo. Pažinę juos, be abejo, rasime ir ko pasimokyti ir kaip dvasi su-stiprinti.

Red.

AUKOJO KARIUI

LVS 'Ramovė' Worcester Sk.	\$15.00
Daunys Aleks., Syosset, N. Y.	4.00
Jurgelevičius St., Dorchester, Mass.	4.00
Bezumavičius H, Yonkers, NY	2.00
Karvelis P., Jamaica E., N. Y.	2.00
Simonaitis O., Cicero, Ill.	2.00
Grabauskas J., Toronto, Can.	1.00
Liormanas R., Rochester, NY	1.00

A.a. Stasio Butkaus, Pirmojo Lietuvos Kareivio, fondan aukojo

38. Karosas Kazys, New York	\$10.00
39. Klivečka Jonas, Woodhaven, N. Y.	10.00
40. Sirgėdas Jurgis, Brooklyn, N. Y.	10.00
41. Butkys Vaclovas, Great Neck, N. Y.	5.00
42. Jakas Kazimiera, Queens, N. Y.	5.00
43. Tomas Juozas, Brooklyn, N. Y.	5.00
44. Vilėniškis Augustas, Richmond Hill, N. Y.	5.00

Aukus surinko p. J. Sirgėdas.

Norintieji prisidėti prie a.a. St. Butkaus palaikų išsaugojimo ir kapo paminklo pastatymo, prašomi siųsti aukas šiuo adresu:

KARYS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

ATSKIRO NR. KAINA — 60¢

DARBININKAS

Visų lietuvių laikraštis, išeinąs du kartu savaitėje. — Duoda išsamias pasaulinių įvykių ir lietuvių visuomeninės veiklos apžvalgas. Laikosi tvirto ir griežto nusistatymo kovoje už Lietuvos laisvę.

Redakciją sudaro:

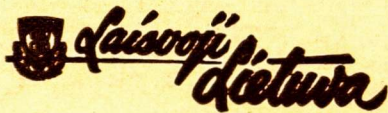
Simas Sužiedėlis, Juozas Brazaitis,
Paulius Jurkus, kun. Vikt. Dabušis

Leidžia lietuviai pranciškonai

Metams \$6.00. Naujiems skaitytojams pirmais metais — \$5.00. Susipažinimui dvi savaites siunčiamas nemokamai.

DARBININKAS

910 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Prenumerata:

Metams	\$4.50
Pusei metų	\$2.50
Atsk. Nr.	10¢

Adresas:

911 W. 32nd ST., CHICAGO 8, ILL

SKAITYKITE

nuo 1960 metų einančią tris kartus per savaitę • Turinčią visuose pasaulio kraštuose savo bendradarbius • Tai geriausiai informuotas ir lietuviško gyvenimo vaizdais iliustruotas laikraštis • Metams kaštuoja tik \$10.00. Rašykite —

DIRVA

6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio

KARIO LEIDINIAI

(KARIO prenumeratoriams žymios nuolaidos)

1. H. Sienkivičius — **KRYŽIUOČIAI**, 3 tomai, viso 1116 psl. Vertė K. Jankūnas; dail. V. K. Jonyno spalvuotas piešinys viršelyje ir applanke. Kaina \$10.50 (Prenumeratoriams \$8.00).
2. V. Biržiška — **PRAEITIES PABIROS**, 352 psl. daug paveikslų, įrišta. Kaina \$6.50 (Prenumeratoriams \$5.50).
3. O. Urbonas — **ZALGIRO MŪŠIS**, 94 psl. teksto, 16 specialių psl. iliustracijų ir dvispalvės mūšio schemos. Viršelis su applanku. Kaina \$3.00 (Prenumeratoriams \$2.50).
4. Z. Raulinaitis — **DURBĖS MŪŠIS**, 96 psl. daug iliustracijų. Atspausa iš 1960 m. **KARIO**. Kaina \$1.25 (Prenumeratoriams \$1.00).
5. Z. Raulinaitis — **AISČIAI KARINĖS ISTORIJOS ŠVIESOJE**. Atspausa iš 1961 m. **Kario**. Kaina \$1.25 (Prenumeratoriams \$1.00).

Phone PROspect 8-5374

BALYS RADIO & TELEVISION

SALES - SERVICE

Electrical Appliances - Gifts - Records
Cards - Films

2646 West 71st St., Chicago 29, Ill

V I E N Y B Ė

Seniausias lietuvių laikraštis pasaulyje

Eina nuo 1886 metų

Šiais metais švenčia savo
Deimantinį Jubiliejų

Prenumerata 7 doleriai metams

V I E N Y B Ė

192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.

Prenumerata JAV-se ir užsienyje:
Metams — \$6.00, pusmečiui — \$3.00,
atsk. nr. — 60¢. Skelbimai pagal susitarimą. Pinigus siųsti šiuo adresu:

L. BILERIS, % KARYS

916 Willoughby Avenue
Brooklyn 21, N.Y., U.S.A.

Keisdami adresą nedelsdami praneškite **KARIUI**, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami **KARYJE** nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.

KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją dvi savaites prieš išleidimą.